

Απόφαση ΕΠΑ: 33/2018

Αρ. Φακέλου: 8.13.018.13

**Ο ΠΕΡΙ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΕΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΝΟΜΟΣ
ΑΡΙΘΜΟΣ 83(Ι)/2014**

Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση από τη Hellenic Bank Public Company Ltd δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας Λτδ

Επιτροπή Προστασίας του Ανταγωνισμού:

κα. Λουκία Χριστοδούλου,	Πρόεδρος
κ. Άριστος Αριστείδου Παλούζας,	Μέλος
κ. Παναγιώτης Ουστάς	Μέλος
κ. Πολυνείκης Παναγιώτης Χαραλαμπίδης	Μέλος

Ημερομηνία απόφασης: 24 Ιουλίου 2018

ΑΠΟΦΑΣΗ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Αντικείμενο εξέτασης της παρούσας υπόθεσης αποτελεί η πράξη συγκέντρωσης που κοινοποιήθηκε στην Επιτροπή στις 20 Ιουνίου 2018, από την Hellenic Bank Public Company Ltd (στο εξής η «Ελληνική Τράπεζα»), σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 10 του περί Ελέγχου των Συγκεντρώσεων Επιχειρήσεων Νόμου αρ. 83(Ι)/2014 (στο εξής ο «Νόμος»).

Η εν λόγω κοινοποίηση αφορά 1) την αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας και 2) την απόκτηση δραστηριοτήτων και περιουσιακών στοιχείων της Συνεργατικής Κυπριακής Τράπεζας Λτδ (στο εξής η «ΣΚΤ») από την Ελληνική Τράπεζα.

Στις 21 Ιουνίου 2018, ο Υπουργός Ενέργειας, Εμπορίου, Βιομηχανίας και Τουρισμού ενημερώθηκε με σχετική επιστολή αναφορικά με την κοινοποιηθείσα συγκέντρωση, στη βάση των διατάξεων του άρθρου 16 του Νόμου.

Η εν λόγω κοινοποίηση δημοσιεύθηκε στην Επίσημη Εφημερίδα της Δημοκρατίας στις 29 Ιουνίου 2018, όπως ορίζει το άρθρο 10 του Νόμου.

Η Υπηρεσία της Επιτροπής Προστασίας του Ανταγωνισμού (στο εξής η «Υπηρεσία»), αφού διεξήγαγε την προκαταρκτική αξιολόγηση της συγκέντρωσης σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 17 του Νόμου, υπέβαλε γραπτή έκθεση προς την Επιτροπή με ημερομηνία 17 Ιουλίου 2018, στην οποία καταγράφεται η αιτιολογημένη της γνώμη ως προς το συμβατό της υπό εξέταση συγκέντρωσης με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά.

Η Επιτροπή, αφού αξιολόγησε το ενώπιον της υλικό και όλα τα στοιχεία που περιέχονται στο διοικητικό φάκελο της υπόθεσης, ασκώντας τις εξουσίες που χορηγούνται σε αυτή σύμφωνα με τον Νόμο και βάσει της διαδικασίας που ο εν λόγω Νόμος προβλέπει, αποφάσισε ακολουθώντας το πιο κάτω σκεπτικό:

II. ΕΜΠΛΕΚΟΜΕΝΑ ΜΕΡΗ

Οι συμμετέχουσες στην παρούσα συγκέντρωση επιχειρήσεις είναι οι ακόλουθες:

- Ο Στόχος που αποτελείται από δανειακό χαρτοφυλάκιο της ΣΚΤ το οποίο απαρτίζεται κυρίως από εξυπηρετούμενα δάνεια, Κυπριακά Κυβερνητικά Ομόλογα, μετρητά, καταθέσεις πελατών και ορισμένες άλλες τρέχουσες υποχρεώσεις και περιουσιακά στοιχεία (στο εξής η «Επιχείρηση Στόχος»)¹.

Η ΣΚΤ είναι δημόσια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης, δεόντως εγγεγραμμένη σύμφωνα με τους νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας. Ο εν λόγω οργανισμός είναι αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα σύμφωνα με τις διατάξεις του Περί Εργασιών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Νόμων του 1997 ως 2018, το οποίο εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Σημειώνεται ότι το 2013, η Επιτροπή με απόφασή της κήρυξε συμβατή την απόκτηση του 99% του μετοχικού κεφαλαίου των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων (στο εξής τα «ΣΠΙ») από τη ΣΚΤ, η οποία πραγματοποιήθηκε κατά στάδια μέσα στα πλαίσια του Σχεδίου Αναδιάρθρωσης του Συνεργατικού Πιστωτικού Τομέα, ως αυτό απαιτούσε το Μνημόνιο Συναντίληψης μεταξύ της

¹ Διευκρινίζεται ότι η Ελληνική Τράπεζα δεν θα αποκτήσει μετοχικό κεφάλαιο της ΣΚΤ, ούτε της ίδιας αλλά ούτε και των θυγατρικών της εταιρειών.

Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας και του Διεθνές Νομισματικού Ταμείου.²

Οι μέτοχοι της ΣΚΤ είναι η Κυπριακή Δημοκρατία με 77,34% συμμετοχή στο μετοχικό της κεφάλαιο, το Ταμείο Ανακεφαλαιοποίησης με 21,88% και η Συνεργατική Κεντρική Εταιρεία Συμμετοχών με 0,78%.

Ο όμιλος της ΣΚΤ δραστηριοποιείται εκτός από τις τραπεζικές υπηρεσίες, στην παροχή προσωπικών και επιχειρηματικών ασφαλιστηρίων συμβολαίων, στην παροχή υπηρεσιών επιτρόπων εμπιστεύματος σε ασφαλιστικές εταιρείες και ελέγχει οχήματα ειδικού σκοπού που κατέχουν τα ακίνητα που αποκτήθηκαν από τη ΣΚΤ, μέσω διαδικασιών εκτέλεσης ή πληρωμής έναντι πιστωτικών δικαιωμάτων που απορρέουν από ενυπόθηκα δάνεια. Επιπρόσθετα, η ΣΚΤ έχει αριθμό θυγατρικών εταιρειών οι οποίες δραστηριοποιούνται σε διάφορους τομείς.

- Η Ελληνική Τράπεζα που είναι δημόσια εταιρεία περιορισμένης ευθύνης δεόντως εγγεγραμμένη σύμφωνα με τους νόμους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Ελληνική Τράπεζα είναι αδειοδοτημένο πιστωτικό ίδρυμα σύμφωνα με τις διατάξεις με τις διατάξεις του Περί Εργασιών Πιστωτικών Ιδρυμάτων Νόμου του 1997 ως 2018, το οποίο εποπτεύεται από την Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου.

Η Ελληνική Τράπεζα πέραν της δραστηριοποίησης της στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών, έχει τις ακόλουθες θυγατρικές εταιρείες που μαζί της αποτελούν τον Όμιλο της:

- Παγκυπριακή Ασφαλιστική Λτδ, η οποία δραστηριοποιείται στην παροχή προσωπικών και επιχειρηματικών ασφαλιστηρίων συμβολαίων (99,96%).
- Hellenic Alico Life Insurance Company Ltd, η οποία δραστηριοποιείται στην παροχή ασφαλιστηρίων συμβολαίων ζωής (72,5%).
- Hellenic Trust and Finance Corporation Ltd, που παρέχει υπηρεσίες επιτρόπων εμπιστεύματος σε ασφαλιστικές εταιρείες.
- Hellenic Bank (Investments) Ltd, η οποία δεν διεξάγει πλέον εργασίες αλλά κρατά περιουσιακά στοιχεία της Ελληνικής Τράπεζας (100%).

² Απόφαση Επιτροπής με αρ. 68/2013 και ημερομηνία 25/10/2013 - Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση του 99% του μετοχικού κεφαλαίου των Συνεργατικών Πιστωτικών Ιδρυμάτων από τη Συνεργατική Κεντρική Τράπεζα Λτδ.

- Hellenic Insurance Agency Ltd (100%), η οποία ενεργούσε ως αντιπρόσωπος ασφαλειών για γενικές ασφάλειες και ασφάλειες ζωής αλλά δεν διεξάγει αυτές πλέον και είναι αδρανής.
- D4A2 Ltd (100%).
- Μέσω της D4A2, τριάντα τέσσερις (34) εταιρείες ειδικού σκοπού, κατέχουν τα ακίνητα που αποκτήθηκαν από την Ελληνική Τράπεζα μέσω διαδικασιών εκτέλεσης ή πληρωμής έναντι πιστωτικών ιδρυμάτων που απορρέουν από τα ενυπόθηκα δάνεια.
- APS Debt Servicing Cyprus Ltd (49%), η οποία δραστηριοποιείται στην αγορά διαχείρισης καθυστερημένων δανείων. Σημειώνεται ότι η Ελληνική Τράπεζα κατέχει κοινό έλεγχο επί της APS Debt Servicing Cyprus Ltd.³

III. ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ

Πράξη 1

- Η Ελληνική Τράπεζα, βάσει της Συμφωνίας που έχει υπογράψει με τη ΣΚΤ, θα προχωρήσει σε αύξηση του μετοχικού της κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, η Ελληνική Τράπεζα, προτίθεται να προχωρήσει σε αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους €150 εκατομμύρια, εκ των οποίων τουλάχιστον τα €100 εκατομμύρια θα είναι μέσω έκδοσης προτιμησιακών δικαιωμάτων στους υφιστάμενους μετόχους και τα €50 εκατομμύρια μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης προς το επενδυτικό ταμείο BRAVO Strategies III (στο εξής η «BSIII»).
- Προς τούτο, η Ελληνική Τράπεζα έχει πρόθεση, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, να συγκαλέσει γενική συνέλευση μετόχων κατά ή περί τα μέσα Αυγούστου, ενόψει του ότι σύμφωνα με τις πρόνοιες του περί Εταιρειών Νόμου και του Καταστατικού της Ελληνικής Τράπεζας, θα πρέπει να δοθεί προθεσμία τουλάχιστον είκοσι μίας (21) ημερών πριν τη σύγκληση αυτής. Σημειώνεται ότι κατά την εν λόγω γενική συνέλευση το μόνο που θα αποφασιστεί θα είναι η αύξηση του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, μέσω έκδοσης των δικαιωμάτων αγοράς ύψους €100 εκατομμυρίων και η έγκριση της έκδοσης των μετοχών με ιδιωτική τοποθέτηση ύψους €50 εκατομμυρίων. Εάν και εφόσον τα πιο πάνω ψηφιστούν, τότε θα πρέπει τα δικαιώματα αγοράς να εισαχθούν στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου, διαδικασία η οποία αναμένεται να πάρει μέχρι και τέσσερις (4) μήνες

³ Απόφαση Επιτροπής αρ. 19/2017 ημερομηνίας 18/5/2017 - Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση του μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης Kalisee Ltd από την Hellenic Bank Public Company Ltd και την APS Recovery Cyprus Ltd και την απόκτηση εκ μέρους της Kalisee Ltd της (α) διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων και της (β) διαχείρισης ακίνητης περιουσίας αποκτηθείσας μέσω διαδικασιών εκτέλεσης ή πληρωμής έναντι πιστωτικών δικαιωμάτων που απορρέουν από ενυπόθηκα δάνεια, της Hellenic Bank Public Company Ltd

περίπου, οπότε και ο υφιστάμενος μέτοχος θα πρέπει να εξασκήσει και να μετατρέψει τα δικαιώματα αγοράς που του αναλογούν σε μετοχές. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα δικαιώματα αγοράς θα είναι μεταβιβάσιμα και ο κάθε μέτοχος θα μπορεί να πωλήσει τα δικαιώματα αγοράς που του αναλογούν σύμφωνα με το υφιστάμενο ποσοστό συμμετοχής του.

Στο πλαίσιο, της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ύψους €150 εκατομμυρίων, η Ελληνική Τράπεζα έχει υπογράψει Συμφωνία Εγγραφής Μετοχών (Share Subscription Agreement) με την Δήμητρα Επενδυτική Δημόσια Εταιρεία Λτδ (στο εξής η «Δήμητρα») για μέχρι €50 εκατομμύρια. Η συμφωνία εγγραφής μετοχών ορίζει ότι η Δήμητρα δεσμεύεται να εξασκήσει το αναλογικό ποσοστό των δικαιωμάτων προτίμησης της κατά τον πρώτο γύρο προσφοράς σε όλους τους μετόχους. Στο βαθμό που οι κάτοχοι των δικαιωμάτων προτίμησης δεν έχουν εξασκήσει τα δικαιώματα αυτά, η Ελληνική Τράπεζα έχει συμφωνήσει να διαθέσει στην Δήμητρα τέτοιο αριθμό πρόσθετων μετοχών που χρειάζονται, ούτως ώστε η Δήμητρα να έχει συνολική μετοχική συμμετοχή όχι πάνω του 22,1% κατά την ολοκλήρωση της αύξησης κεφαλαίου.

Σημειώνεται ότι το σχέδιο ανακεφαλαιοποίησης υπόκειται στην έγκριση της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας.

Πράξη 2

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, λόγω της βαριάς ύφεσης της οικονομίας, υψηλό ποσοστό του χαρτοφυλακίου δανείων της ΣΚΤ κατέστη μη εξυπηρετούμενο. Ως αποτέλεσμα, η ΣΚΤ χρειάστηκε εισφορές κεφαλαίων ύψους €1,5 δισεκατομμυρίων από την Κυπριακή Δημοκρατία για την κάλυψη ζημιών, τις οποίες ενέκρινε η Ευρωπαϊκή Επιτροπή τον Φεβρουάριο του 2014, βάσει ενός σχεδίου αναδιάρθρωσης. Τα κεφάλαια χορηγήθηκαν στην Κυπριακή Δημοκρατία από τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθερότητας στο πλαίσιο του προγράμματος οικονομικής αναπροσαρμογής. Ως αποτέλεσμα της ανακεφαλαιοποίησης, η Κυπριακή Δημοκρατία έχει καταστεί κάτοχος του 99% των μετοχών της ΣΚΤ. Ο όμιλος της ΣΚΤ χρειάστηκε πρόσθετη κρατική χρηματοδότηση, η οποία εγκρίθηκε στις 18/12/2015, ύψους €175 εκατομμυρίων. Η έγκριση της πρόσθετης κρατικής ενίσχυσης συνοδεύεται από συμπληρωματικά μέτρα αναδιάρθρωσης και δη τη δέσμευση της Κυπριακής Δημοκρατίας είτε να εισαγάγει τις μετοχές της ΣΚΤ στο χρηματιστήριο είτε να πωλήσει σημαντικό μέρος των κεφαλαίων σε εύρωστους επενδυτές, ώστε να

διασφαλιστεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα του εγχώριου τραπεζικού συστήματος.

Κατά ακολουθία των πιο πάνω, στις 19/3/2018, η ΣΚΤ ανακοίνωσε ότι διόρισε τη Citigroup Global Markets Ltd ως τον αποκλειστικό χρηματοοικονομικό της σύμβουλο στη διαδικασία προσδιορισμού ενδιαφέροντος για επένδυση είτε (α) στον πλήρως αδειοδοτημένο τραπεζικό οργανισμό, ή (β) στο σύνολο ή (γ) μέρος των περιουσιακών στοιχείων και υποχρεώσεων της ΣΚΤ στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού της ΣΚΤ.

Η Ελληνική Τράπεζα υπέβαλε σχετική προσφορά στις 14/5/2018 για απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου. Σημειώνεται ότι στις 22/5/2018, η Ελληνική Τράπεζα διευκρίνισε και/ή συμπλήρωσε την προσφορά της προς τη ΣΚΤ.

Η υπό εξέταση πράξη πραγματοποιείται στη βάση της Συμφωνίας Μεταβίβασης Εργασιών (Business Transfer Agreement) μεταξύ της ΣΚΤ και της Ελληνικής Τράπεζας ημερομηνίας 25/6/2018 (στο εξής η «Συμφωνία»).

Βάσει της Συμφωνίας, η Ελληνική Τράπεζα θα αποκτήσει δανειακό χαρτοφυλάκιο της ΣΚΤ το οποίο απαρτίζεται από κυρίως από εξυπηρετούμενα δάνεια, Κυπριακά Κυβερνητικά Ομόλογα, μετρητά, καταθέσεις πελατών και ορισμένες άλλες τρέχουσες υποχρεώσεις και περιουσιακά στοιχεία.

Οι όροι της απόκτησης θα περιλαμβάνουν επίσης σχέδιο προστασίας περιουσιακών στοιχείων (στο εξής το «ΣΠΠΣ»), που παρέχεται από την ΣΚΤ, της οποίας οι υποχρεώσεις θα είναι εγγυημένες από την Κυπριακή Δημοκρατία. Το ΣΠΠΣ θα καλύψει μέρος του δανειακού χαρτοφυλακίου, όπως μη-εξυπηρετούμενες χορηγήσεις και δάνεια υψηλού κινδύνου, για μελλοντικές απρόβλεπτες ζημιές για την ΕΤ. Οι τελικές συμφωνίες για την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου αναμένεται να συμφωνηθούν το συντομότερο δυνατό.

Σημειώνεται ότι η ΣΚΤ μετά τη συγκέντρωση θα συνεχίσει να διαχειρίζεται τα καθυστερημένα δάνεια αλλά θα σταματήσει να χορηγεί καινούργια δάνεια και να λαμβάνει νέες καταθέσεις. Διευκρινίζεται ότι η Ελληνική Τράπεζα δεν θα αποκτήσει οποιοδήποτε μέρος ή έλεγχο ή υπηρεσίες που διεξάγει η συνδεδεμένη εταιρεία της ΣΚΤ, Altamira Asset Management (Cyprus) Ltd, η οποία ασχολείται αποκλειστικά με τη διαχείριση και ανάκτηση των μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγήθηκαν από την ΣΚΤ.

Σημειώνεται ότι οι όροι απόκτησης της τελικής προσφοράς της Ελληνικής Τράπεζας περιλάμβαναν επίσης τη σύναψη Συμφωνίας Μεταβατικών Υπηρεσιών (Transitional Services Agreement), (στο εξής η «TSA»), μεταξύ της Ελληνικής Τράπεζας και της ΣΚΤ. Βάσει της TSA, η ΣΚΤ θα παρέχει προσωρινά για περίοδο δέκα πέντε (15) μηνών, στην Ελληνική Τράπεζα συγκεκριμένες σχετικές υπηρεσίες που απαιτούνται για την εξυπηρέτηση και υποστήριξη της Επιχείρησης Στόχου για τη συγκεκριμένη μεταβατική περίοδο, περιλαμβανομένων (χωρίς περιορισμό) υπηρεσιών που σχετίζονται με τις εργασίες εξυπηρέτησης πελατών, συστήματα πληροφορικής, υποδομές και άλλες υπηρεσίες. Η TSA θα ισχύει για συγκεκριμένη χρονική περίοδο, ενώ στην λήξη της, η Ελληνική Τράπεζα θα έχει το δικαίωμα να αποκτήσει μια ομάδα περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν στην ΣΚΤ, συμπεριλαμβανομένων των συστημάτων και / ή συμβάσεων που σχετίζονται με τις υπηρεσίες που θα παρέχονται στην Ελληνική Τράπεζα δυνάμει αυτής.

Επιπλέον, οι όροι της απόκτησης περιλαμβάνουν τη σύναψη συμφωνίας εγγύησης μεταξύ της Κυπριακής Δημοκρατίας και της Ελληνικής Τράπεζας, βάσει της οποίας η Κυπριακή Δημοκρατία θα εγγυάται τις υποχρεώσεις της ΣΚΤ κάτω από τις ΒΤΑ, TSA και ΣΠΠΣ.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, οι τελικές συμφωνίες για την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου αναμένεται να συμφωνηθούν το συντομότερο δυνατό αλλά επισυνάπτονται τα προτεινόμενα προσχέδια που συνιστούν την τελική προσφορά που υπέβαλε η Ελληνική Τράπεζα 15/6/2018 και η οποία εγκρίθηκε από τους μετόχους της ΣΚΤ στις 18/6/2018 και σχετικά έλαβε και την έγκριση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Κεντρικής Τράπεζας στις 19/6/2018⁴.

V. ΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ

A. Έννοια της συγκέντρωσης

Ουσιαστικό στοιχείο για την εξέταση της παρούσας πράξης συγκέντρωσης αποτελεί η έννοια της «συγκέντρωσης» επιχειρήσεων και η εν γένει ύπαρξή της, ως η έννοια αυτή ορίζεται στο άρθρο 6 του Νόμου.

⁴ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-4212_en.htm

Πράξη 1

- Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, η Ελληνική Τράπεζα προτίθεται να χρηματοδοτήσει την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους €150 εκατομμυρίων, εκ των οποίων τουλάχιστον τα €100 εκατομμύρια θα είναι μέσω έκδοσης προτιμησιακών δικαιωμάτων στους υπάρχοντες μετόχους.

Οι υφιστάμενοι μέτοχοι της Ελληνικής Τράπεζας είναι οι ακόλουθοι:

- Third point Hellenic Recovery Fund LP (26.2%)
- Wargaming Group Ltd (24,9%)
- Demetra Investment public Ltd (10.1%)
- EBRD (5.4)
- Άλλοι ημεδαποί μέτοχοι (15,9%)
- Άλλοι αλλοδαποί μέτοχοι (17,5)

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, κανένας από τους μετόχους της Ελληνικής Τράπεζας δεν κατέχει έλεγχο επί αυτής.

Σύμφωνα με την Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο μεταξύ επιχειρήσεων (στο εξής η «Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση»)⁵, ένας μειοψηφών μέτοχος μπορεί να θεωρηθεί ότι κατέχει αποκλειστικό έλεγχο de facto. Αυτό ισχύει ιδίως στην περίπτωση που ο μέτοχος έχει πολλές πιθανότητες να εξασφαλίσει πλειοψηφία στις συνελεύσεις των μετόχων, λόγω του επιπέδου της συμμετοχής του⁶ και της παρουσίας των μετόχων στις συνελεύσεις κατά τα προηγούμενα χρόνια⁷.

Με βάση τον τρόπο κατανομής των ψήφων κατά το παρελθόν, θα πρέπει βάσει της Κωδικοποιημένης Ανακοίνωσης να αναληθούν οι προοπτικές και να ληφθούν υπόψη

⁵ Κωδικοποιημένη Ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για θέματα δικαιοδοσίας βάση του Κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 139/2004 για τον έλεγχο μεταξύ επιχειρήσεων (2008/C 95/01)

⁶ Στην υπόθεση COMP/M.25 Arjomari-Prioux SA/Wiggins Teape Appleton η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε ότι προέκυπτε έλεγχος με την απόκτηση από την αγοράστρια του 39% του μετοχικού κεφαλαίου καθότι οι υπόλοιπες μετοχές ήταν διάσπαρτες και κανένας άλλος μέτοχος δεν κατείχε πέραν του 4% του μετοχικού κεφαλαίου του στόχου.

⁷ Στην υπόθεση IV.M.1594 Preussag/Babcock Borsig η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αποφάσισε ότι η Babcock Borsig η οποία θα κατείχε 33% στο μετοχικό κεφάλαιο του στόχου θα είχε τον αποκλειστικό έλεγχο καθότι οι παρουσίες τα τελευταία τρία χρόνια των μετόχων στις γενικές συνελεύσεις δεν υπερβαίναν του 48,9%.

οι αναμενόμενες μεταβολές στην παρουσία των μετόχων που μπορεί να προκύψουν στο μέλλον κατόπιν της συγκέντρωσης. Περαιτέρω πρέπει να αναλυθεί η θέση των άλλων μετόχων και να εκτιμηθεί ο ρόλος τους. Η εκτίμηση αυτή βασίζεται ιδίως σε κριτήρια όπως η ευρεία διασπορά των υπόλοιπων μετοχών, οι τυχόν διαρθρωτικοί, οικονομικοί ή οικογενειακοί δεσμοί άλλων σημαντικών μετόχων με τον μειοψηφούντα μέτοχο ή η ύπαρξη στρατηγικού ή καθαρά οικονομικού συμφέροντος των άλλων μετόχων στην επιχείρηση στόχο. Εφόσον, με βάση τη συμμετοχή του, την παραδοσιακή κατανομή των ψήφων στις συνελεύσεις των μετόχων και τη θέση των άλλων μετόχων, ο μειοψηφών μέτοχος είναι πιθανόν να έχει σταθερή πλειοψηφία κατά τις ψηφοφορίες αυτές, τότε αυτός ο σημαντικός μειοψηφών μέτοχος θεωρείται ότι ασκεί αποκλειστικό έλεγχο.

Σύμφωνα με το καταστατικό της Ελληνικής Τράπεζας, το Διοικητικό της Συμβούλιο απαρτίζεται από επτά μέχρι και δεκατρείς Διοικητικούς Συμβούλους (άρθρο 86 του καταστατικού) και η απαρτία που είναι αναγκαία για τη διεξαγωγή των συνεδριάσεων μπορεί να καθορίζεται από τους Διοικητικούς Συμβούλους και αν δεν καθοριστεί θα απαιτείται η παρουσία τουλάχιστον δύο Συμβούλων (άρθρο 119 του καταστατικού). Θέματα που εγείρονται στις συνεδριάσεις αποφασίζονται με απλή πλειοψηφία και ο Πρόεδρος δεν έχει νικώσα ψήφο (άρθρο 117 του καταστατικού).

Στις γενικές συνελεύσεις οι αποφάσεις λαμβάνονται κατά πλειοψηφία και κάθε μετοχή δίνει το δικαίωμα για 1 ψήφο (άρθρο 67 του καταστατικού). Σημειώνεται ότι δεν υπάρχουν οποιαδήποτε δικαιώματα αρνησικυρίας, τα οποία να δίνουν έλεγχο σε κάποιο από τους μετόχους.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, στην ετήσια γενική συνέλευση του 2017 παρευρέθηκαν μέτοχοι που κατείχαν το 74,89% του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας και στην ετήσια γενική συνέλευση του 2016 παρευρέθηκαν μέτοχοι που κατείχαν το 78,64% του μετοχικού κεφαλαίου. Σημειώνεται, ως αναφέρθηκε προηγουμένως ότι οι μεγαλομέτοχοι κατέχουν το 66,6% του μετοχικού κεφαλαίου.

Με βάση τα πιο πάνω στοιχεία τα οποία προσκόμισε η υπόχρεη προς κοινοποίηση, υποστηρίζεται ότι κανένας μέτοχος της Ελληνικής Τράπεζας δεν έχει έλεγχο επί αυτής.

Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, κανένας από τους υφιστάμενους μετόχους της Ελληνικής Τράπεζας δεν δραστηριοποιείται στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών και στην παροχή ασφαλειών.

- Η Ελληνική Τράπεζα προτίθεται να χρηματοδοτήσει την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου με αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ύψους €150 εκατομμύρια, με τιμή εγγραφής €0.70 ανά μετοχή σε μετρητά εκ των οποίων τουλάχιστον τα €100 εκατομμύρια θα είναι μέσω έκδοσης προτιμησιακών δικαιωμάτων στους υπάρχοντες μετόχους.

Η Ελληνική Τράπεζα συμφώνησε με την BRAVO Strategies III (στο εξής η «BSIII»), η οποία ανήκει στο επενδυτικό ταμείο Pimco, ότι η εν λόγω εταιρεία θα εγγραφεί μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης (private placement) για 71.428.572 μετοχές (που αντιπροσωπεύουν το 17,3% του μετοχικού κεφαλαίου της μετά την ολοκλήρωση της αύξησης κεφαλαίου) έναντι συνολικού τιμήματος €50 εκατομμυρίων. Η απόκτηση των μετοχών από την BSIII, υπόκειται στη λήψη των απαιτούμενων αποφάσεων των μετόχων κατά την έκτακτη γενική συνέλευση όπου θα αποποιούνται τα δικαιώματα προτίμησης σε σχέση με τις μετοχές που θα τοποθετηθούν στην BSIII και υπόκειται σε ορισμένες προϋποθέσεις.

- Επιπρόσθετά, στο πλαίσιο, της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου ύψους €150 εκατομμυρίων μέσω εξάσκησης των υφιστάμενων δικαιωμάτων προτίμησης, η Ελληνική Τράπεζα έχει υπογράψει Συμφωνία Εγγραφής Μετοχών (Share Subscription Agreement) με την Δήμητρα Επενδυτική Δημόσια Εταιρεία Λτδ (στο εξής η «Δήμητρα») μέχρι €50 εκατομμύρια. Η μεταξύ τους συμφωνία ορίζει ότι στο βαθμό που οι κάτοχοι των δικαιωμάτων προτίμησης δεν έχουν εξασκήσει τα δικαιώματα αυτά, ότι η Ελληνική Τράπεζα υποχρεούται να διαθέσει κατά προτεραιότητα στην Δήμητρα αριθμό μετοχών, μέχρι η Δήμητρα να έχει στη κατοχή ποσοστό 20,1% με την ολοκλήρωση της αύξησης κεφαλαίου (νοουμένου ότι θα υπάρχει ο απαραίτητος αριθμός αδιάθετων μετοχών – σε αντίθετη περίπτωση η Δήμητρα θα έχει μικρότερο ποσοστό από 20,1%). Η απόκτηση από την Δήμητρα του 20,1% του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, προϋποθέτει επένδυση της τάξης των €44,1 εκατομμυρίων. Αν ο αριθμός αδιάθετων μετοχών είναι μικρότερος από το ποσό που απαιτείται για την απόκτηση 20,1% του κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας, τότε η επένδυση μειώνεται ανάλογα με τον αριθμό των μετοχών που παραμένουν αδιάθετες. Εφόσον υπάρχουν επιπλέον αδιάθετες μετοχές (πέραν του προαναφερόμενου 20,1%), θα μπορούν να διατεθούν στη Δήμητρα κατά την

διακριτική ευχέρεια της Ελληνικής Τράπεζας, μέχρι συνολικού ποσού €50 εκατομμυρίων (συμπεριλαμβανομένων των €44,1 εκατομμυρίων που αναφέρονται πιο πάνω). Σε τέτοια περίπτωση, δηλαδή που υπάρχουν αρκετές αδιάθετες μετοχές που η συνολική επένδυση της Δήμητρας θα είναι ύψους €50 εκατομμυρίων, το ποσοστό του κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας που θα κατέχει η Δήμητρα θα αυξηθεί στο 22,14%, ενώ αν οι αδιάθετες μετοχές είναι λιγότερες τότε η συνολική επένδυση και ποσοστό στο κεφάλαιο της Ελληνικής Τράπεζας θα κυμανθούν ανάλογα (μεταξύ 20,1% και 22,14%). Σημειώνεται ότι η Δήμητρα έχει προβεί σε σχετική ανακοίνωση στο Χρηματιστήριο Αξιών Κύπρου.

Με βάση τα πιο πάνω δεδομένα, η παρούσα συγκέντρωση θα πρέπει να εξεταστεί στη βάση των ακόλουθων δύο σεναρίων:

(α) οι υφιστάμενοι μέτοχοι θα αποκτήσουν τα δικαιώματα αγοράς που τους αναλογούν από την αύξηση κεφαλαίου ύψους €100 εκατομμυρίων και το επενδυτικό ταμείο BSIII θα αποκτήσει μετοχές αξίας €50 εκατομμυρίων μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης,

(β) η Δήμητρα θα αποκτήσει δικαιώματα αγοράς ύψους €50 εκατομμυρίων, το επενδυτικό ταμείο BSIII θα αποκτήσει μέσω ιδιωτικής τοποθέτησης μετοχές ύψους €50 εκατομμυρίων και οι υφιστάμενοι μέτοχοι θα αποκτήσουν τα υπόλοιπα δικαιώματα αγοράς που τους αναλογούν από την αύξηση κεφαλαίου ύψους €50 εκατομμυρίων.

Ακολουθεί σχετικό πίνακας στον οποίο παρουσιάζονται τα δύο αυτά σενάρια:

[.....]⁸

Στο σενάριο 1 του πιο πάνω Πίνακα, παρουσιάζονται οι μετοχές τις οποίες θα αποκτήσει ο κάθε υφιστάμενος μέτοχος, εφόσον εξασκήσει τα δικαιώματα που του αναλογούν μετά την αύξηση κεφαλαίου με βάση το υφιστάμενο μετοχικό κεφάλαιο που κατέχει στην Ελληνική Τράπεζα και η BSIII. [.....] στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικής Τράπεζας.

Στο σενάριο 2 του πιο πάνω Πίνακα, παρουσιάζονται οι μετοχές τις οποίες θα κατέχει 1) ο κάθε υφιστάμενος μέτοχος, εφόσον δεν εξασκήσει τα δικαιώματα που του αναλογούν μετά την αύξηση κεφαλαίου με βάση το υφιστάμενο μετοχικό κεφάλαιο

⁸ Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στο σύνολο του κειμένου της παρούσας απόφασης καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο. Ενδεικτικό της παράλειψης είναι το σύμβολο [...].

που κατέχει στην Ελληνική Τράπεζα, 2) η Δήμητρα, η οποία θα κατέχει συνολικά μετοχές αξίας €50 εκατομμυρίων και 3) η BSIII. [.....] στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικής Τράπεζας.

Επαναλαμβάνεται ότι η παρουσία των μετόχων στις γενικές συνελεύσεις του 2017 και 2016 ανήλθε στο 74,89% του μετοχικού κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας και 78,64% αντίστοιχα. Σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση είναι σημαντικό να ληφθεί υπόψη ότι [.....] θα παραμείνουν και αυτοί μέτοχοι με τα ποσοστά που καταγράφονται ανωτέρω, σημειώνοντας με αυτό τον τρόπο ευρεία διασπορά των υπολοίπων μετοχών.

Η Επιτροπή κατά την αξιολόγηση της παρούσας πράξης συγκέντρωσης ζήτησε από την υπόχρεα προς κοινοποίηση πληροφορίες αναφορικά με τον διορισμό των Διοικητικών Συμβούλων της Ελληνικής Τράπεζας και τις εταιρείες οι οποίες τους πρότειναν. Σύμφωνα με τα στοιχεία προς προσκομίστηκαν, υπήρξαν πολλές αλλαγές στο διοικητικό συμβούλιο της Ελληνικής Τράπεζας και είναι πολύ δύσκολο να ανευρεθεί ποια επιχείρηση πρότεινε εάν όντως πρότεινε, τον κάθε διοικητικό σύμβουλο. Εν πάση περιπτώσει θα πρέπει να σημειωθεί ότι σύμφωνα με Οδηγία της Κεντρικής Τράπεζας⁹, τουλάχιστον 50% των διοικητικών συμβούλων πλέον ένας πρέπει να είναι ανεξάρτητοι.

Το άρθρο 2 της οδηγίας της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου DIRECTIVE TO AUTHORISED CREDIT INSTITUTIONS ON THE ASSESSMENT OF THE FITNESS AND PROBITY OF THE MEMBERS OF THE MANAGEMENT BODY AND MANAGERS OF AUTHORISED CREDIT INSTITUTIONS THE BUSSINESS OF CREDIT INSTITUTIONS LAWS OF 1997 TO (NO. 4) OF 2013¹⁰ αναφέρει ότι *“independent member of the management body” or “independent member” shall mean a member of the management body who fulfils all the criteria set out in Appendix 1;*»

Το Appendix 1 της εν λόγω Οδηγίας αναφέρει τα ακόλουθα:

9

https://www.centralbank.cy/images/media/pdf/CORPORATE_GOVERNANCE_DIRECTIVE_EN0001.pdf
¹⁰ DIRECTIVE TO AUTHORISED CREDIT INSTITUTIONS ON THE ASSESSMENT OF THE FITNESS AND PROBITY OF THE MEMBERS OF THE MANAGEMENT BODY AND MANAGERS OF AUTHORISED CREDIT INSTITUTIONS THE BUSSINESS OF CREDIT INSTITUTIONS LAWS OF 1997 TO (NO. 4) OF 2013¹⁰ [66(I)/1997, 74(I)/1999, 94(I)/2000, 119(I)/2003, 4(I)/2004, 151(I)/2004, 231(I)/2004, 235(I)/2004, 20(I)/2005, 80(I)/2008, 100(I)/2009, 123(I)/2009, 27(I)/2011, 104(I)/2011, 107(I)/2012, 14(I)/2013, 87(I) 2013,102(I) 2013,141(I)2013] Directive under sections 11(3C), 18 and 41

«INDEPENDENCE CRITERIA OF MEMBERS

Each member of the management body (independent or not) shall act with honesty, integrity and independence of mind to effectively assess and challenge the decisions of the senior management where necessary and to effectively oversee and monitor management decision-making of the ACI. Prior to appointing a non-executive and independent member, the ACI shall ensure that the candidate member is independent in character and in judgement and verify whether there are any conflicts of interest, relationships or circumstances which are likely to affect or could appear to affect the candidate member's judgement. The management body of the ACI adopts suitable criteria in order to assess whether a member is independent. The minimum criteria that shall be satisfied by a candidate member are the following: (a) has not been himself/herself or his/her spouse in the senior executive management of the ACI or its group or his/her spouse has not been a member of the management body of the ACI or its group at anytime during the past five (5) years; (b) does not maintain or did not maintain during the past three (3) years, himself/herself or his/her spouse a material business relationship with the ACI or its group either directly as a partner or substantive shareholder or as director or senior officer of an entity which maintains such a relationship; (c) in case of existing non-executive member of an ACI, he/she does not receive or has not received any material additional remuneration from the ACI or from its group apart from fees as a non-executive member. Additional remuneration includes the participation in share options or any other performance-related incentive or target granted to the candidate member. Additional remuneration does not include a fixed income from a retirement scheme, including post-dated income regarding previous services to the ACI or its group provided that this income does not relate in any way with the continuation of these services; (d) is not or has not been during the past three (3) years an external consultant or an external auditor or partner or senior officer (directly responsible for the affairs of the ACI) of external consultants or auditors of the ACI or its group; (e) does not have a relative in the senior executive management or who is a member of the management body of the ACI or its group; 22 (f) does not have any other connection with the senior executive management or with members of the management body of the ACI or its group through any business relationship (for example, through common ownership, directly or indirectly, of 20% or more of voting rights or share capital of a company and/or through cross-directorships in a company, excluding non-profit making organisations); (g) does not hold, directly or indirectly, 5% or more of the share capital or voting rights, nor, in any way, represents a shareholder or has a relative who holds, directly or indirectly, 5% or more of the share capital or voting rights of the

ACI or its group. This criterion does not apply when the ACI is a subsidiary company of a credit institution nor when the ACI received state aid; and (h) does not reach a total term on the management body of the ACI or its group of over nine (9) years, either consecutive or not.»

Συνεκτιμώντας τα όσα αναφέρονται στις Οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας, παρατηρείται ότι, σύμφωνα με την κοινοποίηση, μόνο τρία (3) μέλη από τα υφιστάμενα μέλη του διοικητικού συμβουλίου της Ελληνικής Τράπεζας έχουν προταθεί από μετόχους και συγκεκριμένα, δύο (2) Διοικητικοί Σύμβουλοι από τη Wargaming και ένας (1) από τη Third Point. Διευκρινίζεται ότι σύμφωνα με τα όσα καταγράφει η υπόχρεα προς κοινοποίηση, δεν έχει διοριστεί διοικητικός σύμβουλος στην Ελληνική Τράπεζα, ο οποίος είχε προταθεί από τη Δήμητρα.

Όσον αφορά τις συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου της Ελληνικής Τράπεζας, σημειώνεται ότι έχουν διεξαχθεί πέραν των 100 συνεδριάσεων τα τελευταία δυο χρόνια. Από την 1/1/2016 και μετέπειτα υπήρχαν διορισμένοι έντεκα με δέκα τρεις (11 – 13) διοικητικοί σύμβουλοι και κατά μέσο όρο υπήρχε παρουσία του 80% στις εν λόγω συνεδριάσεις, ήτοι οκτώ (8) τουλάχιστον μέλη του διοικητικού συμβουλίου.

Ακόμα, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης προκύπτει ότι δεν υπάρχουν διαρθρωτικοί, οικονομικοί ή οικογενειακοί δεσμοί άλλων σημαντικών μετόχων της Ελληνικής Τράπεζας με την Δήμητρα.

- Σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση με βάση τα πιο πάνω, η Δήμητρα δεν θα αποκτήσει έλεγχο της Ελληνικής Τράπεζας με την απόκτηση του πιο πάνω ποσοστού μετοχών, εφόσον το επίπεδο συμμετοχής της που θα είναι στην καλύτερη περίπτωση 22,1% δεν μπορεί να εξασφαλίσει πλειοψηφία στις συνελεύσεις των μετόχων της Ελληνικής Τράπεζας.

Η Επιτροπή, λαμβάνοντας υπόψη όλα τα πιο πάνω και ιδιαίτερα, το μέγιστο πιθανό ποσοστό συμμετοχής της Δήμητρας στο μετοχικό κεφάλαιο της Ελληνικής Τράπεζας καθώς και τη διασπορά του υπόλοιπου μετοχικού κεφαλαίου, το ποσοστό συμμετοχής των μετόχων σε γενικές συνελεύσεις τα προηγούμενα έτη, τις οδηγίες της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου, τη συμμετοχή των Διοικητικών Συμβούλων σε συνεδριάσεις τα τελευταία έτη καθώς και τη μη ύπαρξη δεσμών μεταξύ των μετόχων, καταλήγει στο συμπέρασμα ότι με βάση τα στοιχεία που προσκόμισε η υπόχρεα

προς κοινοποίηση εταιρεία, κανένας μέτοχος της Ελληνικής Τράπεζας δεν θα έχει έλεγχο επί της εταιρείας με κανένα από τα υποβληθέντα σενάρια.

Τονίζεται ότι η υπόχρηη προς κοινοποίηση με επιστολή της ημερομηνίας 17/7/2018 αναφέρει ότι:

«τα δεδομένα μέχρι στιγμής έχουν ως περιγράφονται ανωτέρω. Σε περίπτωση που ένας από τους υφιστάμενους μετόχους ή/και ένας τρίτος αποκτήσει μεγαλύτερο μερίδιο με αποτέλεσμα να υπάρξει αλλαγή ελέγχου της Ελληνικής Τράπεζας, τότε η πράξη αυτή θα πρέπει να εξεταστεί από μόνη της και σε τέτοια περίπτωση ο αποκτών των ελέγχου θα έχει τις υποχρεώσεις που του επιβάλλει ο νόμος για κοινοποίηση της νέας αυτής συγκέντρωσης.»

Ως εκ των ανωτέρω, όταν ολοκληρωθεί η αύξηση κεφαλαίου της Ελληνικής Τράπεζας και εάν προκύψει, ως αποτέλεσμα της εν λόγω αύξησης κεφαλαίου, αλλαγή ελέγχου της εν λόγω τράπεζας, ως επεξηγείται ανωτέρω, θα ισχύσουν οι πρόνοιες του σχετικού νόμου.

Πράξη 2

Στην παρούσα πράξη, η Ελληνική Τράπεζα θα αποκτήσει βάσει της Συμφωνίας την Επιχείρηση Στόχο.

Η Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με το άρθρο 2 του Νόμου, ο όρος «επιχείρηση» περιλαμβάνει σύμπλεγμα επιχειρήσεων ή τμήμα επιχείρησης. Η Επιτροπή επίσης διευκρινίζει ότι σε σχέση με την έννοια «τμήμα επιχείρησης», είναι αδιάφορο εάν αυτό έχει ή όχι νομική προσωπικότητα, δηλαδή δεν απαιτείται το τμήμα να έχει τα χαρακτηριστικά αυτόνομης επιχείρησης, αλλά δύναται να είναι τμήμα μιας επιχείρησης και να αποτελεί μια διακριτή δραστηριότητα.

Ως εκ τούτου, η κοινοποιηθείσα πράξη συγκέντρωσης εμπίπτει στην πρώτη κατηγορία πράξεων που σύμφωνα με το άρθρο 6(1)(α)(ii) του Νόμου πληροί την έννοια της συγκέντρωσης, καθότι υπάρχει αλλαγή ελέγχου επί μόνιμης βάσης δραστηριοτήτων της ΣΚΤ, σε αποκλειστικό έλεγχο από την Ελληνική Τράπεζα.

Αλληλένδετες πράξεις

Σύμφωνα με το άρθρο 7 του Νόμου:

«Για σκοπούς του άρθρου 6, δύο (2) ή περισσότερες νομικές πράξεις συνιστούν μία μόνο συγκέντρωση, εφόσον το αποτέλεσμα των εν λόγω πράξεων είναι η απόκτηση, άμεσου ή έμμεσου, ελέγχου επί των δραστηριοτήτων μιας ή περισσότερων άλλων επιχειρήσεων.»

Η παρούσα κοινοποίηση αφορά δύο πράξεις, όπως αυτές επεξηγούνται πιο πάνω, με ενιαίο χαρακτήρα, αφού η πρώτη πράξη αποτελεί προϋπόθεση για την υλοποίηση της δεύτερης πράξης και δεν θα πραγματοποιηθεί εάν δεν υπάρχει η πρώτη πράξη.

Το τελικό αποτέλεσμα των δύο πράξεων είναι η απόκτηση από την Ελληνική Τράπεζα της Επιχείρησης Στόχου. Ως εκ τούτου, η Επιτροπή θεωρεί τις δύο πράξεις ως μία και μόνη συγκέντρωση βάσει του Νόμου.

B. Έννοια της συγκέντρωσης μείζονος σημασίας

Η προτεινόμενη συγκέντρωση αποτελεί μια «συγκέντρωση επιχειρήσεων» μείζονος σημασίας, όπως αυτή ορίζεται από τις σχετικές διατάξεις του άρθρου 3 του Νόμου. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, ο συνολικός ενοποιημένος κύκλος εργασιών της Ελληνικής Τράπεζας, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, για το έτος 2017 ήταν €684.663.700¹¹ και της Επιχείρησης Στόχου για το ίδιο έτος ανήλθε περίπου στα €[.....].

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, τόσο η Ελληνική Τράπεζα όσο και η Επιχείρηση Στόχος δραστηριοποιούνται εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας.

VI. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΤΟΤΗΤΑΣ ΤΗΣ ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΣΗΣ ΜΕ ΤΗΝ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Σύμφωνα με τις πιο πάνω διαπιστώσεις, η Επιτροπή προχώρησε στην αξιολόγηση της συμβατότητας της υπό αναφορά συγκέντρωσης με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά, τηρουμένης της διαδικασίας διαπίστωσης της συμβατότητας μιας συγκέντρωσης δυνάμει των κριτηρίων περί συμβατότητας, όπως

¹¹ Ο κύκλος εργασιών υπολογίστηκε στη βάση του άρθρου 3(α) του Παραρτήματος II του Νόμου «αντί του πραγματικού κύκλου εργασιών αναφορικά με τράπεζα θεωρείται το ένα δέκατο του ισολογισμού του τελευταίου οικονομικού έτους».

ορίζονται στα άρθρα 20 και 21 του Νόμου, για τη σημαντική παρακώληση του ανταγωνισμού στην Κυπριακή Δημοκρατία ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης και λαμβάνοντας υπόψη τα επιμέρους κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 19 του εν λόγω Νόμου.

Συναφώς, η Επιτροπή προχώρησε στον καθορισμό της σχετικής αγοράς προς αξιολόγηση της συμβατότητάς της υπό αναφορά συγκέντρωσης με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά, εφαρμόζοντας τα δεδομένα που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος/υπηρεσιών και της σχετικής γεωγραφικής αγοράς, ως αυτά διαλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Νόμου.

A. Σχετική αγορά

Η σχετική αγορά διακρίνεται στην αγορά του σχετικού προϊόντος/υπηρεσίας και στη σχετική γεωγραφική αγορά.

Αγορά σχετικών προϊόντων

Πράξη 1

Ο όμιλος της Ελληνικής Τράπεζας δραστηριοποιείται στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών, στην παροχή προσωπικών και επιχειρηματικών ασφαλιστηρίων συμβολαίων, στην παροχή υπηρεσιών επιτροπών εμπιστεύματος σε ασφαλιστικές εταιρίες και ελέγχει οχήματα ειδικού σκοπού που κατέχουν ακίνητα που αποκτήθηκαν από την Ελληνική Τράπεζα, μέσω διαδικασιών εκτέλεσης ή πληρωμής έναντι πιστωτικών δικαιωμάτων που απορρέουν από ενυπόθηκα δάνεια.

Πράξη 2

Οι δραστηριότητες του ομίλου της Ελληνικής Τράπεζας έχουν αναφερθεί πιο πάνω.

Στόχο στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, αποτελεί δανειακό χαρτοφυλάκιο της ΣΚΤ το οποίο απαρτίζεται από κυρίως από εξυπηρετούμενα δάνεια, Κυπριακά Κυβερνητικά Ομόλογα, μετρητά, καταθέσεις πελατών και ορισμένες άλλες τρέχουσες υποχρεώσεις και περιουσιακά στοιχεία.

Η Επιτροπή θα προχωρήσει να εξετάσει τις σχετικές αγορές στις οποίες προκύπτει οριζόντια, κάθετη ή γειτονική σχέση.

Αγορά τραπεζικών υπηρεσιών

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, όπως έχει αναφερθεί πιο πάνω, και οι δύο συμμετέχουσες στη συγκέντρωση δραστηριοποιούνται στην παροχή τραπεζικών υπηρεσιών.

Όπως έχει νομολογιακά καθιερωθεί σε σειρά αποφάσεων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, καθώς και σε αποφάσεις άλλων εθνικών αρχών ανταγωνισμού όπως του Ηνωμένου Βασιλείου, η αγορά τραπεζικών υπηρεσιών μπορεί να διαχωριστεί σε τρεις τομείς: λιανική τραπεζική (retail banking) - (ιδιωτών και μικρομεσαίων επιχειρήσεων), επιχειρηματική τραπεζική (corporate banking) - (μεγάλων επιχειρήσεων και οργανισμών και κυβερνήσεων) και χρηματοοικονομικές υπηρεσίες (financial services).¹²

Ο τομέας της λιανικής τραπεζικής αφορά την προσφορά τραπεζικών υπηρεσιών σε νοικοκυριά και περιλαμβάνει προϊόντα όπως καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, δάνεια, πιστωτικές κάρτες, χρηματοδοτήσεις. Ο τομέας της επιχειρηματικής τραπεζικής αφορά την παροχή τραπεζικών υπηρεσιών σε εταιρικούς πελάτες και περιλαμβάνει προϊόντα όπως καταθέσεις, τρεχούμενους λογαριασμούς, δάνεια, διεθνείς συναλλαγές, πιστώσεις εξαγωγών και εισαγωγών, χρηματοδοτήσεις, συμβουλευτικές υπηρεσίες σε σχέση με αναδιάρθρωση επιχειρήσεων, συγχωνεύσεις και εξαγορές.¹³ Ο τομέας των χρηματοοικονομικών υπηρεσιών περιλαμβάνει εμπορία μετοχών, χρεογράφων, παραγώγων και συναλλάγματος, συμβουλές για δημοσιοποιήσεις εταιρειών, αναδοχές, διαχείριση χαρτοφυλακίου και αμοιβαία κεφάλαια.¹⁴

Ο κύριος λόγος που οι αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής διαχωρίζουν τις τρεις κατηγορίες τραπεζικών υπηρεσιών είναι ότι τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που τις απαρτίζουν στοχεύουν σε διαφορετικές κατηγορίες πελατών. Πρέπει να σημειωθεί ότι οι εν λόγω κατηγορίες μπορούν να διαχωριστούν περαιτέρω σε μικρότερες αγορές αναλόγως των χαρακτηριστικών των διαφόρων τραπεζικών προϊόντων και του βαθμού εναλλαξιμότητας των εν λόγω προϊόντων, τόσο από πλευράς ζήτησης αλλά και από πλευράς προσφοράς. Συγκεκριμένα, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σε κάποιες αποφάσεις της, θεώρησε ότι η σχετική αγορά δεν είναι οι τρεις κατηγορίες που αναφέρονται στις αποφάσεις της μόνο, αλλά και τα επιμέρους προϊόντα που

¹² Case No.M.342 – Fortis/CGER (15/1/1993), Case No.M.873 - Bank Austria/Credit Anstalt (11/3/1997), Case No.M.4844 - Fortis/ABN AMRO Assets (3/10/2007) .

¹³ Case No. COMP/M.1910 – Mervanordbanken/Unidanmark, (10/4/2000).

¹⁴ Case No.M.1029 – Merita/Nordbanken, (10/12/1997).

αποτελούσαν μέρος των πιο πάνω κατηγοριών, για παράδειγμα όλα τα είδη καρτών πληρωμών, επενδυτικές υπηρεσίες, κ.α.¹⁵

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, η Επιτροπή με γνώμονα τη μέθοδο που η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου επεξεργάζεται τα στοιχεία των τραπεζών και το γεγονός ότι η κάθε τράπεζα ακολουθεί διαφορετικά μέτρα/ 'κατώφλια' κατηγοριοποίησης των πελατών της, θεωρεί ορθότερο και πλέον αξιόπιστο για την παροχή ακριβών στοιχείων και μεριδίων να μελετηθεί η αγορά χορηγήσεων και καταθέσεων, χωρίς διάκριση μεταξύ λιανικής και επιχειρηματικής πίστης.

Επιπλέον και σε συνέχεια με τα πιο πάνω, η Επιτροπή παραπέμπει στις αποφάσεις της Επιτροπής αρ. 53/2012 και αρ. 68/2013, όπου κρίθηκε ότι η αγορά παροχής τραπεζικών υπηρεσιών διαχωρίζεται σε (α) χορηγήσεις και (β) καταθέσεις, χωρίς να διαχωρίζονται οι εν λόγω κατηγορίες ανάλογα με το είδος της πελατείας (ιδιώτες & επιχειρήσεις).

Με βάση τα πιο πάνω, η Επιτροπή ορίζει ως σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης 1) την παροχή υπηρεσιών χορηγήσεων και 2) την παροχή υπηρεσιών καταθέσεων.

Αγορά διανομής ασφαλιστικών προϊόντων

Η Ελληνική Τράπεζα δραστηριοποιείται στις ασφαλιστικές υπηρεσίες μέσω των θυγατρικών και συνδεδεμένων επιχειρήσεων της Παγκυπριακής Ασφαλιστικής Λτδ (στο εξής η «Παγκυπριακή») και Hellenic Alico Life Insurance Company Ltd (στο εξής η «Alico»), παρέχοντας προσωπικά και επιχειρηματικά ασφαλιστήρια συμβόλαια γενικού είδους ασφάλισης όπως επίσης και ασφαλιστήρια συμβόλαια ζωής. Οι συμφωνίες που έχει η Ελληνική Τράπεζα με τις ως άνω αναφερόμενες ασφαλιστικές εταιρείες διέπουν τη σχέση μεσιτείας που η Ελληνική Τράπεζα έχει με τις εν εταιρείες αυτές. Η συμφωνία που η Ελληνική Τράπεζα έχει με την Alico και είναι για αποκλειστική διανομή ασφαλιστικών προϊόντων στους πελάτες της Ελληνικής Τράπεζας, έχει υπογραφεί το 2000 και είναι αορίστου διάρκειας. Η συμφωνία που έχει υπογράψει με την Παγκυπριακή την 1/1/2005, δεν είναι αποκλειστική και ανανεώνεται έκτοτε.

Όσον αφορά την Επιχείρηση Στόχο, σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση εταιρεία, η Ελληνική Τράπεζα δεν θα διατηρήσει τις συμφωνίες που η ΣΚΤ είχε με την Universal Life Insurance Public Company Ltd (στο εξής η «Universal Life») και την

¹⁵ Case No.M.319 – BHF/CCF/Charterhouse (30/8/93).

Allianz Ελλάς Ανώνυμη Ασφαλιστική Εταιρεία (στο εξής η «Allianz»), για παροχή ασφαλιστικών υπηρεσιών στους πελάτες της ΣΚΤ.

Οι ασφαλιστικές υπηρεσίες μαζί με τις τραπεζικές εργασίες ανήκουν στις υπηρεσίες του ευρύτερου χρηματοπιστωτικού τομέα.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε προηγούμενες αποφάσεις της έχει κατηγοριοποιήσει τη σχετική αγορά προϊόντων στον τομέα των ασφαλίσεων σε τρεις ευρείς κατηγορίες ασφάλισης και συγκεκριμένα: (i) την ασφάλιση ζωής, (ii) την ασφάλιση γενικού κλάδου και (iii) την αντασφάλιση¹⁶. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επίσης δηλώσει ότι η ασφάλιση ζωής και η ασφάλιση γενικού κλάδου μπορούν να υποδιαιρεθούν σε πολλές άλλες αγορές προϊόντων, καθώς υπάρχουν διαφορετικά είδη κινδύνων που καλύπτονται.

Συγκεκριμένα, όσον αφορά περαιτέρω διαχωρισμό της αγοράς, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει επισημάνει ότι από την πλευρά της ζήτησης, οι ασφάλειες ζωής και οι ασφαλιστικές υπηρεσίες γενικού κλάδου μπορούν να διαιρεθούν σε τόσες αγορές προϊόντων όσα είναι τα διαφορετικά είδη κινδύνων που καλύπτουν, αφού τα χαρακτηριστικά τους, οι σκοποί και τα ασφάλιστρα είναι ευδιάκριτα και δεν υπάρχει καμία υποκαταστασιμότητα για τους καταναλωτές μεταξύ των διαφορετικών κινδύνων που ασφαλίζονται.¹⁷ Ως εκ τούτου, η αγορά δύναται να υποδιαιρεθεί στους ακόλουθους τομείς:

- Ζωής (life)
- Ασφάλιση Ατυχημάτων και Υγείας (accident and health)
- Ασφάλιση οχημάτων (motor)
- Ασφάλιση ευθύνης (general liability)
- Ασφάλιση πυρκαγιάς και άλλης ζημιάς σε περιουσιακά στοιχεία (fire and damage to or loss of property)
- Ασφάλιση θαλάσσης και μεταφορών (marine and transport)
- Ασφάλιση αεροσκαφών (aviation)
- Διάφορα (other)

¹⁶ Υπόθεση M.8010 Irish Life/Aviva Health/Glohealth (2016), Υπόθεση M.7233 Allianz/Going Concern of Unipolsai Assicurazioni (2014), Υπόθεση Case M.6957 IF P&C/TOPDANMARK (2013).

¹⁷ Υπόθεση COMP/M.2676 Sampo / Varma / IF Holding / JV.

Σημειώνεται επίσης ότι η Επιτροπή στις αποφάσεις της με αρ.28/2016¹⁸ και 29/2016¹⁹, για σκοπούς αξιολόγησης της συγκέντρωσης, όρισε ως σχετική αγορά την αγορά παροχής ασφαλιστικών υπηρεσιών γενικού κλάδου.

Η άσκηση των ασφαλιστικών εργασιών ρυθμίζεται στην Κύπρο από τον Περί Ασφαλιστικών και Αντασφαλιστικών Εργασιών και Άλλων Συναφών Θεμάτων Νόμο του 2016 (Νόμος 38(I)/2016) και των σχετικών Κανονισμών. Με βάση την εν λόγω νομοθεσία και λαμβάνοντας υπόψη προηγούμενες αποφάσεις της Επιτροπής καθώς και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, οι ασφαλιστικές υπηρεσίες σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση επιχείρηση δύναται για σκοπούς εξέτασης της παρούσα πράξης συγκέντρωσης να διαχωριστούν σε τρεις τομείς: (α) ασφάλειες ζωής, (β) ασφαλιστικές υπηρεσίες γενικού κλάδου και (γ) αντασφαλίσεις.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, έχει αναλύσει στο παρελθόν, τη διανομή των ασφαλιστικών προϊόντων και επιβεβαίωσε ότι η σχετική αγορά για τη διανομή προϊόντων ασφάλισης ζωής και ασφάλισης γενικού κλάδου περιλαμβάνει όλα τα εξωτερικά δίκτυα διανομής (δηλαδή τρίτους ή μη ιδιοκτήτες), όπως μεσίτες ασφαλειών, πράκτορες και άλλους ενδιάμεσους φορείς. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει καταλήξει ότι η σχετική αγορά επόμενου σταδίου διανομής ασφαλειών περιλαμβάνει την διανομή ασφαλειών μέσω διαφόρων πιθανών δικτύων διανομής συμπεριλαμβανομένων απευθείας πωλήσεων, μέσω συνδεδεμένων αντιπροσώπων και μεσαζόντων όπως μεσιτών και τραπεζών²⁰. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο η αγορά της διανομής ασφαλειών να αποτελείται αποκλειστικά από εξωτερικά κανάλια διανομής ή κατά πόσο περιλαμβάνει τα σημεία πώλησης της ασφαλιστικής εταιρείας (απευθείας πωλήσεις)²¹, όπως επίσης άφησε ανοιχτό το ενδεχόμενο η αγορά να διαχωριστεί περαιτέρω ανάλογα με το τύπο ασφάλισης και πελάτη²².

Η Επιτροπή με βάση τα πιο πάνω, καταλήγει ότι για σκοπούς αξιολόγησης της παρούσας συγκέντρωσης η περαιτέρω υποδιαίρεση των πιο πάνω αγορών δεν κρίνεται αναγκαία καθότι ακόμα και με το στενότερο ή ευρύτερο ορισμό της σχετικής αγοράς προϊόντος δεν υπάρχουν οποιαδήποτε ζητήματα ανταγωνισμού.

¹⁸ Απόφαση Επιτροπής με αρ. 16/2016 και ημερομηνία 16/12/2016 - Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση της διαχείρισης των Λιμενικών Υπηρεσιών «Marine Services» στο Λιμάνι Λεμεσού (LOT2) από την P & O MARITIME CYPRUS LTD.

¹⁹ Απόφαση Επιτροπής με αρ. 29/2016 και ημερομηνία 16/12/2016 - Κοινοποίηση συγκέντρωσης αναφορικά με την απόκτηση της διαχείρισης του Multi-Purpose Terminal του Λιμανιού Λεμεσού (LOT 3) από την DP World Limassol Ltd.

²⁰ Commission decision of 7 April 2017 in case COMP/M.8257 NN Group / Delta Lloyd, para 93

²¹ Commission decision of 7 April 2017 in case COMP/M.8257 NN Group / Delta Lloyd, para 94

²² Commission decision of 7 April 2017 in case COMP/M.8257 NN Group / Delta Lloyd, para 102

Επομένως, η σχετική αγορά προϊόντος / υπηρεσιών στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης ορίζεται ως 1) η αγορά διανομής ασφαλειών ζωής και 2) η αγορά διανομής ασφαλειών γενικού κλάδου.

Αγορά Διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και Αγορά Διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.

Η Επιχείρηση Στόχος περιλαμβάνει αριθμό μη εξυπηρετούμενων δανείων. Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, η Ελληνική Τράπεζα δεν έχει ακόμη αποφασίσει εάν η APS Debt Servicing Cyprus Limited, θα αναλάβει τη διαχείριση και ανάκτηση αυτών.

Σύμφωνα με την Απόφαση της Επιτροπής με αριθμό 19/2017 ημερομηνίας 18/5/2017, η APS Debt Servicing Cyprus Limited (πρώην Kalisee Ltd), αποτελεί κοινή επιχείρηση η οποία ελέγχεται από κοινού από την Ελληνική Τράπεζα και την APS Holding Cyprus Ltd (πρώην APS Recovery Cyprus Ltd). Η Επιτροπή στην εν λόγω απόφαση ανέφερε επίσης ότι η APS Debt Servicing Cyprus Limited, όπως έχει μετονομαστεί, θα παρέχει υπηρεσίες σε πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα για τη διαχείριση και ανάκτηση μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται σε τρίτα πρόσωπα και τη διαχείριση ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από τους εν λόγω οφειλέτες, ορίζοντας με αυτό τον τρόπο σχετικές αγορές τις αγορές (α) διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και (β) διαχείρισης ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.

Η APS Debt Servicing Cyprus Limited, ήταν η πρώτη επιχείρηση που εισήλθε στη πιο άνω αγορά, παρέχοντας τις ως άνω αναφερόμενες υπηρεσίες διαχείρισης σε πιστωτικά και χρηματοδοτικά ιδρύματα, εφόσον η δραστηριότητα διαχείρισης και ανάκτησης δανείων μέχρι πρωτίστως αναλαμβάνονταν εσωτερικά από τα ίδια τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα. Έκτοτε, σύμφωνα με την υπόχρεο προς κοινοποίηση, στις πιο πάνω αγορές έχουν δραστηριοποιηθεί και η Altamira Asset Management

(Cyprus) Ltd η οποία διαχειρίζεται τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της ΣΚΤ, η Pepper Cyprus Limited που διαχειρίζεται τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Τράπεζας Κύπρου και η B2Kapital Cyprus Ltd που έχει αποκτήσει ένα κομμάτι μη εξυπηρετούμενων δανείων από την Ελληνική Τράπεζα τα οποία και διαχειρίζεται.

Η Επιτροπή αντλεί επίσης καθοδήγηση από αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Στην υπόθεση Case M.8287²³, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή όρισε την είσπραξη οφειλών ως μια ξεχωριστή σχετική αγορά προϊόντος, διακριτή από άλλες πιστωτικές υπηρεσίες διαχείρισης. Η είσπραξη χρέους μπορεί να περιλαμβάνει ένα φάσμα διαφορετικών μέτρων, όλα σχεδιασμένα με στόχο την επίτευξη της αποπληρωμής του χρέους.

Στη βάση των πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει ότι για σκοπούς της παρούσας πράξης συγκέντρωσης, ως σχετική αγορά προϊόντος / υπηρεσιών ορίζονται 1) η Αγορά Διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και 2) η Αγορά Διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.

Σύνοψη σχετικών αγορών προϊόντων / υπηρεσιών

Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, ως σχετικές αγορές σε σχέση με την εν λόγω συγκέντρωση ορίζονται οι εξής:

- (α) Αγορά παροχής υπηρεσιών χορηγήσεων.
- (β) Αγορά παροχής υπηρεσιών καταθέσεων.
- (γ) Αγορά διανομής ασφαλειών ζωής.
- (δ) Αγορά διανομής γενικού κλάδου.
- (ε) Αγορά διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.
- (στ) Αγορά διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.

²³ Case M.8287 Nordic Capital/Intrum Justitia AB, παρ. 24.

Γεωγραφική αγορά

(α) Αγορά παροχής υπηρεσιών χορηγήσεων και (β) Αγορά παροχής υπηρεσιών καταθέσεων.

Με βάση απόφαση²⁴ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, η σχετική γεωγραφική αγορά για τη λιανική τραπεζική και την επιχειρηματική τραπεζική και ιδιαίτερα την υποαγορά που αφορά τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι εθνική εφόσον οι πελάτες - ιδιώτες αλλά και οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν έχουν πρόσβαση παρά μόνο στα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία είναι εγκατεστημένα στο κράτος μέλος στο οποίο διαμένουν, για λόγους που έχουν σχέση με το ύψος των σχετικών ποσών, το νόμισμα, την έλλειψη διαφάνειας των αλλοδαπών τραπεζικών αγορών και τις γλωσσικές δυσκολίες.

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, η Επιτροπή χρησιμοποιώντας τη συλλογιστική της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που ακολουθήθηκε στις αποφάσεις της στις υποθέσεις COMP/M.2567-NORDBANKEN/POSTGIROT και COMP/M.4844 - FORTIS / ABN AMRO ASSETS σε σχέση με τον καθορισμό της γεωγραφικής αγοράς, ορίζει τη γεωγραφική αγορά σε σχέση με τις επίμαχες σχετικές αγορές προϊόντων/υπηρεσιών για τις καταθέσεις και χορηγήσεις ως την επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας καθότι οι πελάτες/επιχειρήσεις συναλλάσσονται για σκοπούς ανοίγματος λογαριασμού κυρίως με τα πιστωτικά ιδρύματα τα οποία είναι εγκατεστημένα στο κράτος μέλος στο οποίο διαμένουν για λόγους που έχουν σχέση με το ύψος των σχετικών ποσών, το νόμισμα, την έλλειψη διαφάνειας των αλλοδαπών τραπεζικών αγορών και τις γλωσσικές δυσκολίες. Επιπλέον, οι υπηρεσίες χορηγήσεων και καταθετικών λογαριασμών προσφέρονται υπό ομοιογενείς όρους σε όλη τη Κυπριακή Δημοκρατία.

Επομένως, η σχετική γεωγραφική αγορά 1) παροχής υπηρεσιών χορηγήσεων και 2) παροχής υπηρεσιών καταθέσεων ορίζεται ως η επικράτεια της Κυπριακής Δημοκρατίας.

²⁴ COMP/M.6168-RBI/EFG Eurobank.

(γ) Αγορά διανομής ασφαλειών ζωής και (δ) Αγορά διανομής ασφαλειών γενικού κλάδου

Σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση, η γεωγραφική αγορά για τις εν λόγω σχετικές αγορές προϊόντων / υπηρεσιών είναι η Κύπρος.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σε αποφάσεις της όρισε ότι οι σχετικές αγορές για τις ασφάλειες έχουν εθνικό πεδίο²⁵, λόγω των διαφορών στα κυκλώματα διανομής και στα δίκτυα υπηρεσιών, στην καθιερωμένη δομή κατανάλωσης, στους φορολογικούς περιορισμούς και στα νομοθετικά συστήματα. Στην υπόθεση COMP/M.8257, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άφησε ανοικτό τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς για τη διανομή ασφαλιστικών προϊόντων, εντούτοις αναγνώρισε την εθνική φύση της αγοράς.²⁶

Η Επιτροπή συμφωνεί με τα πιο πάνω και ορίζει τη γεωγραφική αγορά 1) διανομής ασφαλειών ζωής και 2) διανομής ασφαλειών γενικού κλάδου ως αυτή της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

(ε) Αγορά διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και (στ) Αγορά διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.

Σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση, η γεωγραφική αγορά για τις εν λόγω σχετικές αγορές προϊόντων / υπηρεσιών είναι η Κύπρος.

Στην υπόθεση COMP/M.8888, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή άφησε ανοικτό τον ορισμό της γεωγραφικής αγοράς για τη διαχείριση και ανάκτηση μη εξυπηρετούμενων δανείων, αλλά σημείωσε ότι η γεωγραφική αγορά για την είσπραξη οφειλών είναι εθνική.²⁷

Η Επιτροπή στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης ορίζει τη γεωγραφική αγορά 1) διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και 2) διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από

²⁵ COMP/M.2225 Fortis/ASR και COMP.IV/M.759 Sun Alliance/Royal Insurance

²⁶ COMP/M.8257 NN Group / Delta Lloyd παρ.99

²⁷ COMP/M.8888 Apollo Management / Cyprus Corporative Bank / Altamira Cyprus παρ.24-28

πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών ως αυτή της επικράτειας της Κυπριακής Δημοκρατίας.

B. Επηρεαζόμενη Αγορά

Οριζόντια σχέση

(α) Αγορά παροχής υπηρεσιών χορηγήσεων και (β) Αγορά παροχής υπηρεσιών καταθέσεων.

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, υφίσταται μια οριζόντια σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων καθότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά και στο ίδιο επίπεδο, ήτοι την παροχή υπηρεσιών χορηγήσεων και την παροχή υπηρεσιών καταθέσεων, εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Για να διαπιστωθεί κατά πόσον, υφίσταται επηρεαζόμενη αγορά σε οριζόντιο επίπεδο μεταξύ των εν λόγω συμμετεχουσών επιχειρήσεων, θα πρέπει η Επιτροπή να διαπιστώσει κατά πόσον ξεπερνιέται το κατώφλι του συνδυασμένου μεριδίου του 15%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, το μερίδιο αγοράς της Επιχείρησης Στόχου στις καταθέσεις τον Απρίλιο του 2018 ανέρχεται στο [10-20]% και της Ελληνικής Τράπεζας κατά την ίδια χρονική περίοδο ανέρχεται στο [10-20]%. Το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά παροχής καταθετικών υπηρεσιών το οποίο θα ελέγχει η Ελληνική Τράπεζα, ανέρχεται στο [30-40]%.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, το μερίδιο αγοράς της Επιχείρησης Στόχου στις χορηγήσεις τον Απρίλιο του 2018 ανέρχεται στο [5-10]% και της Ελληνικής Τράπεζας κατά την ίδια χρονική περίοδο ανέρχεται στο [5-10]%. Το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά παροχής χορηγήσεων το οποίο θα ελέγχει η Ελληνική Τράπεζα, ανέρχεται στο [10-20]%.

Τα στοιχεία αναφορικά με τα μερίδια αγοράς της Ελληνικής Τράπεζας είναι σύμφωνα με το Central Bank of Cyprus Monetary Financial Institutions (MFIs) Deposits and

Loans Statistics²⁸, τα οποία έχουν δημοσιευθεί στις 29 Μαΐου 2018 και αφορούν τον Απρίλιο 2018. Τα στοιχεία της Επιχείρησης Στόχου είναι σύμφωνα με το τι συνιστά την Επιχείρηση Στόχο, η οποία συμπεριλαμβάνεται στη Συμφωνία:

Σχετική Αγορά	Κύπρος (Απρ'18) Αξία (Ευρώ εκατ.)	Επιχείρηση Στόχος		ΕΤ (Απρ'18)	
		Αξία (Ευρώ εκατ.)	Μερίδιο Αγοράς	Αξία (Ευρώ εκατ.)	Μερίδιο Αγοράς
Δάνεια	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
Καταθέσεις	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]

Δυνάμει του Παραρτήματος Ι του Νόμου και του κατώτατου ορίου του 15% που θέτει σε περιπτώσεις όπου οι συμμετέχουσες σε συγκέντρωση επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο ίδιο επίπεδο αγοράς (οριζόντια συγκέντρωση) και λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω μερίδια των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι υφίσταται επηρεαζόμενη αγορά σε οριζόντιο επίπεδο τόσο στην παροχή υπηρεσιών χορηγήσεων, όσο και στην παροχή υπηρεσιών καταθέσεων.

Κάθετη σχέση

(ε) Αγορά διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και (στ) Αγορά διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, ακόμα και εάν τελικά η APS Debt Servicing Cyprus Limited δεν αναλάβει τη διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων της Επιχείρησης Στόχου, προκύπτει κάθετη σχέση μεταξύ των επιχειρηματικών δραστηριοτήτων των συμμετεχουσών Ελληνική Τράπεζα και της Επιχείρησης Στόχου εφόσον η παροχή των υπηρεσιών αυτών, οι οποίες παρέχονται μέσω της APS Debt Servicing Cyprus Ltd δύναται να θεωρηθεί σχετική αγορά επόμενου σταδίου από την αγορά δανείων στην οποία δραστηριοποιείται η Ελληνική Τράπεζα.

²⁸ <https://www.centralbank.cy/en/publications/monetary-and-financial-statistics/year-2018>

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, το σύνολο των μη εξυπηρετούμενων δανείων στην Κύπρο ανήλθε στις 31/12/2017 σε €20.500.000.000, ενώ τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια της Ελληνικής Τράπεζας πριν την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου ανέρχονταν σε €2.100.000.000. Με την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου, η Ελληνική Τράπεζα θα αποκτήσει μη εξυπηρετούμενα δάνεια ύψους €[.....], αυξάνοντας το μερίδιο της από [10-20]% σε [10-20]%.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, το μερίδιο αγοράς της APS Debt Servicing Cyprus Ltd περιορίζεται στις υπηρεσίες που παρέχει στην Ελληνική Τράπεζα, αφού η εν λόγω εταιρεία δεν προσφέρει τις υπηρεσίες διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών και διαχείρισης της ακίνητης περιουσίας που αποκτήθηκε από πιστωτικά ιδρύματα ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών σε άλλους πέραν της Ελληνικής Τράπεζας. Το μερίδιο αυτό ανέρχεται σε [10-20]% της αγοράς και σε περίπτωση που θα αναλάβει και τα μη εξυπηρετούμενα της Επιχείρησης Στόχου θα ανέλθει σε [10-20]% της αγοράς, κάτι που δεν υπερβαίνει το κατώφλι του 25%.

Στις σχετικές αγορές υπάρχουν ανταγωνιστές οι οποίοι είναι νεοεισερχόμενοι τα τελευταία χρόνια ως ακολούθως:

(α) Η APS Debt Servicing Cyprus Limited με διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους €2.000.000.000 και διαχείριση ακινήτων ύψους €200.000.000

(β) Η Altamira Asset Management (Cyprus) Ltd με διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους €5.400.000.000 και διαχείριση ακινήτων ύψους €400.000.000.

(γ) Η Pepper Cyprus Limited με διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους €800.000.000.

(δ) Η B2Kapital Cyprus Ltd με διαχείριση μη εξυπηρετούμενων δανείων ύψους €144.000.0000.

(ε) Οι υπόλοιπες τράπεζες συνεχίζουν να διαχειρίζονται εσωτερικά τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια των πελατών τους για τα οποία δεν υπάρχουν στοιχεία.

Σημειώνεται ότι η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στην υπόθεση COMP/M.8888 ανέφερε ότι η είσπραξη οφειλών η οποία γίνεται εσωτερικά από μια τράπεζα δεν πρέπει να θεωρηθεί ως μέρος της ίδιας σχετικής αγοράς με τις υπηρεσίες διαχείρισης και ανάκτησης μη εξυπηρετούμενων δανείων που χορηγούνται από πιστωτικά ιδρύματα

ή άλλα πρόσωπα με απαιτήσεις σε καθυστέρηση και συναφών επικουρικών χρεών που προσφέρονται σε τρίτους.²⁹

Δυνάμει του πιο πάνω Παραρτήματος Ι του Νόμου και του κατώτατου ορίου του 25% που θέτει σε περιπτώσεις όπου οι συμμετέχουσες σε συγκέντρωση επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε κάθετο επίπεδο αγοράς και λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω μερίδια των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υφίσταται επηρεαζόμενη αγορά στις εν λόγω σχετικές αγορές.

Γειτονική σχέση

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η Ελληνική Τράπεζα δραστηριοποιείται στις ασφαλιστικές υπηρεσίες μέσω των θυγατρικών και συνδεδεμένων της επιχειρήσεων, της Παγκυπριακής Ασφαλιστικής Λτδ και της Hellenic Alico Insurance Company Ltd. Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, η ΕΤ δεν θα διατηρήσει τις συμφωνίες που η ΣΚΤ είχε με την Universal και Allianz.

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, υφίσταται μια γειτονική σχέση μεταξύ των εμπλεκόμενων επιχειρήσεων καθότι η Ελληνική Τράπεζα δραστηριοποιείται στην αγορά παροχής ασφαλιστικών προϊόντων και η Επιχείρηση Στόχος στην αγορά χορηγήσεων, εντός της Κυπριακής Δημοκρατίας. Τα ασφαλιστικά προϊόντα και η παροχή χορηγήσεων θεωρούνται συμπληρωματικά προϊόντα μεταξύ τους και ανήκουν στο φάσμα προϊόντων που αγοράζονται κατά κανόνα από την ίδια ομάδα πελατών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, ο πελάτης που θα δανειοδοτηθεί, στις πλείστες περιπτώσεις και σίγουρα στις περιπτώσεις στεγαστικών δανείων θα χρειαστεί ταυτόχρονα να αγοράσει και ασφάλεια ζωής και/ή γενικής ασφάλισης προς εξασφάλιση του εν λόγω δανείου. Αξίζει να σημειωθεί ότι τα στεγαστικά δάνεια της Ελληνικής Τράπεζας και της Επιχείρησης Στόχου αντιπροσωπεύουν το 20,9% της αγοράς δανείων. Ο δανειολήπτης που παίρνει στεγαστικό δάνειο θα πρέπει να έχει ασφάλεια ζωής η οποία θα εκχωρηθεί προς όφελος της τράπεζας και προς εξασφάλιση του στεγαστικού δανείου. Μετέπειτα όταν και εφόσον η οικία του δανειολήπτη ολοκληρωθεί ή εγγραφεί στο όνομα του θα χρειαστεί ασφάλεια πυρός η οποία και πάλι θα εκχωρηθεί προς όφελος της τράπεζας προς εξασφάλιση αποπληρωμής του στεγαστικού του δανείου.

²⁹ COMP/M.8888 Apollo Management / Cyprus Corporative Bank / Altamira Cyprus παρ.18

Σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, η συνολική ασφαλιστική αγορά του γενικού κλάδου στην Κύπρο ανέρχεται σε €466.289.398, ενώ ο κύκλος εργασιών της Ελληνικής Τράπεζας από αυτές τις δραστηριότητες μέσω των θυγατρικών της ήταν €[.....] (Παγκυπριακή Ασφαλιστική) και €[.....] (Hellenic Alico Insurance Company Ltd) που αντιστοιχεί σε μερίδιο [5-10]% και [0-5]% της συνολικής αγοράς για το έτος 2017³⁰.

Η συνολική αγορά της ασφάλειας ζωής στην Κύπρο ανέρχεται σε €348.377.556 σε εγγεγραμμένα ασφάλιστρα (written premiums), ενώ ο κύκλος εργασιών της Ελληνικής Τράπεζας από αυτές τις δραστηριότητες μέσω της θυγατρικής της Hellenic Alico Life Insurance ήταν €[.....], που αντιστοιχεί σε μερίδιο [0-5]% της συνολικής αγοράς για το έτος 2017³¹.

Όπως έχει αναφερθεί, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, το μερίδιο αγοράς της Επιχείρησης Στόχου στις χορηγήσεις τον Απρίλιο του 2018 ανέρχεται στο [5-10]% και της Ελληνικής Τράπεζας κατά την ίδια χρονική περίοδο ανέρχεται στο [5-10]%. Το συνδυασμένο μερίδιο αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων στην αγορά παροχής χορηγήσεων το οποίο θα ελέγχει η Ελληνική Τράπεζα, ανέρχεται στο [10-20]%.

Ως εκ τούτου, προκύπτει ότι το συνδυασμένο μερίδιο της ET και της Επιχείρησης Στόχου στην αγορά παροχής χορηγήσεων δεν υπερβαίνει το 25%. Ούτε και το μερίδιο αγοράς της Ελληνικής Τράπεζας στις αγορές διανομής ασφαλειών ζωής και διανομής γενικού κλάδου υπερβαίνει στο 25%.

Δυνάμει του Παραρτήματος Ι του Νόμου και του κατώτατου ορίου του 25% που θέτει, σε περιπτώσεις όπου οι συμμετέχουσες σε συγκέντρωση επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε γειτονικές αγορές και λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω μερίδια των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι δεν υφίστανται άλλες αγορές στις οποίες ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις η κοινοποιούμενη συγκέντρωση.

Συμπέρασμα

Ως εκ των ανωτέρω, δυνάμει του Παραρτήματος Ι του Νόμου και του κατώτατου ορίου του 15% που θέτει σε περιπτώσεις όπου οι συμμετέχουσες σε συγκέντρωση

³⁰ <http://www.iac.org.cy/easyconsole.cfm/id/823>

³¹ <http://www.iac.org.cy/easyconsole.cfm/id/823>

επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται στο ίδιο επίπεδο αγοράς (οριζόντια συγκέντρωση) και λαμβάνοντας υπόψη τα μερίδια των συμμετεχουσών επιχειρήσεων, η Επιτροπή διαπιστώνει ότι υφίσταται επηρεαζόμενη αγορά σε οριζόντιο επίπεδο στην παροχή υπηρεσιών χορηγήσεων, και στην παροχή υπηρεσιών καταθέσεων.

Όσον αφορά τις κάθετες και γειτονικές σχέσεις που προκύπτουν, δυνάμει του Παραρτήματος Ι του Νόμου και των κατώτατων ορίων που τίθενται, δεν προκύπτει επηρεαζόμενη αγορά σε κάθετο επίπεδο αλλά ούτε και άλλη αγορά στην οποία η κοινοποιούμενη συγκέντρωση ενδέχεται να έχει σημαντικές επιπτώσεις.

Σύμφωνα με τις πρόνοιες του Νόμου και συγκεκριμένα των άρθρων 20 και 21, το κριτήριο βάσει του οποίου μια συγκέντρωση κηρύσσεται συμβατή ή ασυμβίβαστη με τις απαιτήσεις της ανταγωνιστικής αγοράς είναι η σημαντική παρακώληση του ανταγωνισμού στην Κυπριακή Δημοκρατία ή σε σημαντικό τμήμα αυτής, ιδίως ως αποτέλεσμα της δημιουργίας ή ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης και λαμβάνοντας υπόψη τα επιμέρους κριτήρια που ορίζονται στο άρθρο 19 του Νόμου.

Επομένως, η Επιτροπή προχωρεί να εξετάσει πιο κάτω αν και κατά πόσο δημιουργούνται σοβαρές αμφιβολίες ως προς το συμβατό της κοινοποιηθείσας συγκέντρωσης με την ανταγωνιστική αγορά.

Οι συνέπειες της παρούσας πράξης συγκέντρωσης σε οριζόντιο επίπεδο αξιολογούνται σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την Αξιολόγηση των Οριζόντιων Συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων (2004/C 31/03): Στη βάση των Κατευθυντήριων Γραμμών για οριζόντιες συγκεντρώσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή σημειώνει ότι σύμφωνα με την παράγραφο 22:

«Δυο είναι οι βασικοί τρόποι με τους οποίους οι οριζόντιες συγκεντρώσεις ενδέχεται να εμποδίσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης:

(α) καταργώντας σημαντικές ανταγωνιστικές πιέσεις σε μια ή περισσότερες επιχειρήσεις, οι οποίες ως εκ τούτου θα έχουν αυξημένη ισχύ στην αγορά, χωρίς να καταφύγουν σε συντονισμό της συμπεριφοράς τους (επιπτώσεις μη συντονισμένης συμπεριφοράς),

(β) μεταβάλλοντας τη φύση του ανταγωνισμού ούτως ώστε επιχειρήσεις που προηγουμένως δεν συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους, τώρα είναι πολύ πιθανότερο να συντονίζονται και να αυξάνουν τις τιμές ή με άλλο τρόπο να βλάπτουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Μια συγκέντρωση μπορεί επίσης να καταστήσει τον συντονισμό ευκολότερο, σταθερότερο ή αποτελεσματικότερο για τις επιχειρήσεις που

συντόνιζαν τη συμπεριφορά τους και πριν από τη συγκέντρωση (επιπτώσεις συντονισμένης συμπεριφοράς)».

Ακολουθεί ανάλυση του άρθρου 19 και των Κατευθυντήριων γραμμών της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων, σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ των επιχειρήσεων (εφεξής οι «Κατευθυντήριες Γραμμές για οριζόντιες συγκεντρώσεις»), για τις επηρεαζόμενες αγορές που προκύπτουν με οριζόντια επικάλυψη.

Οριζόντια επηρεαζόμενη αγορά

Η Επιτροπή σημειώνει ότι στη βάση των Κατευθυντήριων γραμμών για οριζόντιες συγκεντρώσεις, τα μερίδια αγοράς και τα επίπεδα συγκέντρωσης αποτελούν χρήσιμες ενδείξεις για τη διάθρωση της αγοράς και τη σπουδαιότητα τόσο των συμμετεχόντων μερών, όσο και των ανταγωνιστών τους από πλευράς ανταγωνισμού.

Η Επιτροπή καταρχάς σημειώνει τις τεράστιες αλλαγές που έχουν επέλθει στον τραπεζικό τομέα τα τελευταία χρόνια και συγκεκριμένα με τα περί της Πώλησης Ορισμένων Εργασιών της Cyprus Popular Bank Public Co Ltd (στο εξής η «Λαϊκή Τράπεζα») Διατάγματα του 2013, τα οποία εκδόθηκαν δυνάμει του περί Εξυγίανσης Πιστωτικών και Άλλων Ιδρυμάτων Νόμου του 2013 και από τις 29/3/2013 οι ασφαλισμένες καταθέσεις και η πλειοψηφία των στοιχείων του ενεργητικού και των δανείων της Λαϊκής Τράπεζας στην Κύπρο, έχουν απορροφηθεί από την Τράπεζα Κύπρου Δημόσια Εταιρεία Λτδ (στο εξής η «Τράπεζα Κύπρου»)³².

Τα μερίδια αγοράς του τραπεζικού τομέα στις χορηγήσεις, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από την υπόχρεα προς κοινοποίηση και την Κεντρική Τράπεζα Κύπρου, για τα έτη 2015-2018 είχαν ως εξής:

³² <http://www.laiki.com/GR/Announcement/Pages/exLaikiAnnouncement.aspx>

Πίνακας 1: Μερίδιο αγοράς χορηγήσεων στο Κυπριακό τραπεζικό σύστημα (2015-2018) (%)

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΔΕΚ. 2015	ΔΕΚ. 2016	ΔΕΚ. 2017	ΜΑΙΟΣ 2018	Μετά την πράξη
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....] ³³	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ALPHA BANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
EUROBANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
RCB BANK LTD	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ASTROBANK LTD/ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
Άλλα	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	

Σημειώνεται ότι κάποιες από τις χορηγήσεις καθώς και κάποιες από τις καταθέσεις της ΣΚΤ δεν περιλαμβάνονται στην Επιχείρηση Στόχο. Όπως έχει προαναφερθεί, η Επιχείρηση Στόχος έχει [10-20]% μερίδιο αγοράς στις καταθέσεις και [5-10]% στις χορηγήσεις.

Το συνολικό επίπεδο συγκέντρωσης σε μια αγορά μπορεί να παράσχει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση του ανταγωνισμού. Η Επιτροπή θα χρησιμοποιήσει για τη μέτρηση των επιπέδων συγκέντρωσης το δείκτη Herfindahl-Hirschman Index (στο εξής ο «HHI») τον οποίο χρησιμοποιεί σε συγκεντρώσεις στις οποίες υπάρχει οριζόντια σχέση και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Ο δείκτης αυτός αποτελεί δείκτη συγκέντρωσης της αγοράς, δηλαδή βαθμό στον οποίο ένας μικρός αριθμός επιχειρήσεων αντιπροσωπεύουν μεγάλο τμήμα της παραγωγής. Ο δείκτης HHI χρησιμοποιείται ως ένας πιθανός δείκτης της ισχύος στην αγορά ή του ανταγωνισμού μεταξύ επιχειρήσεων και προκύπτει από την άθροιση των τετραγώνων των ατομικών μεριδίων αγοράς όλων των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στη συγκεκριμένη αγορά. Το επίπεδο του HHI σε απόλυτους όρους, αποτελεί μια αρχική ένδειξη της ανταγωνιστικής πίεσης στην αγορά μετά τη συγκέντρωση και η μεταβολή του HHI γνωστή ως δέλτα είναι ένα χρήσιμο στοιχείο

³³ Οι αριθμοί και/ή τα στοιχεία που παραλείπονται και δεν εμφανίζονται τόσο σε αυτό το σημείο, όσο και στο σύνολο του κειμένου της παρούσας απόφασης καλύπτονται από επιχειρηματικό/επαγγελματικό απόρρητο. Ενδεικτικό της παράλειψης είναι το σύμβολο [...].

για τη μεταβολή του επιπέδου συγκέντρωσης που προκύπτει απευθείας από τη συγκέντρωση. Όσο υψηλότερος είναι ο ΗΗΙ μιας αγοράς, τόσο η παραγωγή είναι συγκεντρωμένη σε μικρό αριθμό επιχειρήσεων.³⁴ Κατά την αξιολόγηση μιας συγκέντρωσης, σημαντικό είναι το δέλτα το οποίο δείχνει το βαθμό που η αγορά συγκεντρώνεται περαιτέρω με την συγκεκριμένη πράξη συγκέντρωσης.

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες γραμμές για την αξιολόγηση των οριζόντιων συγκεντρώσεων σύμφωνα με τον Κανονισμό του Συμβουλίου για τον έλεγχο των συγκεντρώσεων μεταξύ επιχειρήσεων (2004/С 31/3) (στο εξής οι «Κατευθυντήριες γραμμές»), δεν εντοπίζει οριζόντια προβλήματα ανταγωνισμού σε αγορές όπου ο δείκτης ΗΗΙ μετά τη συγκέντρωση δεν ξεπερνά το 1000. Όταν ο δείκτης ΗΗΙ μετά τη συγκέντρωση κυμαίνεται μεταξύ 1000 και 2000 και το δέλτα κάτω από 250 ή όταν ο δείκτης ΗΗΙ μετά τη συγκέντρωση είναι πάνω από 2000 και το δέλτα κάτω από 150, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή δεν διαπιστώνει συνήθως προβλήματα ανταγωνισμού. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προχωρεί σε εκτενή ανάλυση για τη διαπίστωση ύπαρξης ή μη προβλημάτων ανταγωνισμού.

Σε σχέση με την αγορά χορηγήσεων ο δείκτης ΗΗΙ έχει ως ακολούθως:

Πίνακας 2: Επίπεδα ΗΗΙ για αγορά χορηγήσεων με βάση μερίδια αγοράς Μαΐου 2018

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ (%) (χορηγήσεις)	ΗΗΙ ex ante (Μάιος 2018)	ΗΗΙ ex post
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
ALPHA BANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
EUROBANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]
RCB BANK LTD	[.....]	[.....]	[.....]
ASTROBANK LTD/ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης	[.....]	[.....]	[.....]
USB Bank Plc	[.....]	[.....]	[.....]
Κυπριακή Τράπεζα Αναπτύξεως Δημόσια Εταιρεία Λτδ	[.....]	[.....]	[.....]
Societe Generale Bank-Cyprus Ltd	[.....]	[.....]	[.....]

³⁴ Γλωσσάριο των όρων που χρησιμοποιούνται στην πολιτική ανταγωνισμού της ΕΕ.

Ancoria Bank Ltd	[.....]	[.....]	[.....]
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ	[.....]	[.....]	[.....]
Λοιπές	[.....]	[.....]	[.....]
Σύνολο	[.....]	[.....]	[.....]
ΔΕΛΤΑ			[.....]

Όσον αφορά το ΗΗΙ σε αυτή την επηρεαζόμενη αγορά, μετά από την υλοποίηση της παρούσας πράξης συγκέντρωσης, είναι πάνω από 2000 και το δέλτα κάτω από 150.

Αναφορικά με τα μερίδια αγοράς του τραπεζικού τομέα στις καταθέσεις, κατά το πρώτο εξάμηνο του 2013, σύμφωνα με τα στοιχεία που υποβλήθηκαν από τα εμπλεκόμενα μέρη, είχαν ως εξής:

Πίνακας 3 : Μερίδιο αγοράς καταθέσεων στο Κυπριακό τραπεζικό σύστημα (2015-2018) (%)

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΔΕΚ. 2015	ΔΕΚ. 2016	ΔΕΚ. 2017	ΜΑΙΟΣ 2018	Μετά την πράξη
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ALPHA BANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
EUROBANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
RCB BANK LTD	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
ASTROBANK LTD/ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]
Άλλες	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]	[.....]

Σε σχέση με την αγορά καταθέσεων ο δείκτης ΗΗΙ έχει ως ακολούθως:

Πίνακας 4 : Επίπεδα ΗΗΙ για καταθέσεις

ΠΙΣΤΩΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ	ΜΕΡΙΔΙΑ ΑΓΟΡΑΣ (%) (καταθέσεις)	ΗΗΙ ex ante (Μάιος 2018)	ΗΗΙ ex post
ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
ΣΥΝΕΡΓΑΤΙΚΗ ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
ALPHA BANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]

EUROBANK CYPRUS LTD	[.....]	[.....]	[.....]
RCB BANK LTD	[.....]	[.....]	[.....]
ASTROBANK LTD/ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ (ΚΥΠΡΟΥ) ΛΤΔ	[.....]	[.....]	[.....]
Οργανισμός Χρηματοδοτήσεως Στέγης	[.....]	[.....]	[.....]
USB Bank Plc	[.....]	[.....]	[.....]
Κυπριακή Τράπεζα Αναπτύξεως Δημόσια Εταιρεία Λτδ	[.....]	[.....]	[.....]
Societe Generale Bank-Cyprus Ltd	[.....]	[.....]	[.....]
Ancoria Bank Ltd	[.....]	[.....]	[.....]
Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ΑΕ	[.....]	[.....]	[.....]
Λοιπές	[.....]	[.....]	[.....]
Σύνολο	[.....]	[.....]	[.....]
ΔΕΛΤΑ	[.....]	[.....]	[.....]

Η Επιτροπή σημειώνει ότι και στις καταθέσεις ο δείκτης ΗΗΙ μετά τη συγκέντρωση είναι πάνω από 2.000 και δέλτα πάνω από 150.

Όπως αναφέρεται στις Κατευθυντήριες Γραμμές, σύμφωνα με πάγια νομολογία, τα ψηλά μερίδια αγοράς μπορεί καθαυτά να μαρτυρούν την ύπαρξη δεσπόζουσας θέσης στην αγορά. Ωστόσο, οι μικρότεροι ανταγωνιστές μπορεί να ασκούν μια αρκετά πιεστική επιρροή εάν, για παράδειγμα έχουν την ικανότητα και τα κίνητρα να αυξήσουν την προσφορά τους.

Από τα πιο πάνω στοιχεία, προκύπτει ότι η υπό αναφορά συγκέντρωση αφορά την απόκτηση ουσιαστικού μέρους της ΣΚΤ, η οποία είναι η δεύτερη μεγαλύτερη τράπεζα σε αξία δανείων και καταθέσεων από την Ελληνική Τράπεζα, η οποία είναι η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα σε αξία καταθέσεων και η τέταρτη σε αξία δανείων στην αγορά. Παρόλο που διαφαίνεται ότι η Ελληνική Τράπεζα μετά τη συγκέντρωση θα καταστεί η δεύτερη τράπεζα σε δάνεια και καταθέσεις, το συνδυασμένο μερίδιο της Ελληνικής Τράπεζας και της Επιχείρησης Στόχου δεν θα ξεπεράσει το μερίδιο της Τράπεζας Κύπρου.

Αποτελέσματα Μη Συντονισμένης Συμπεριφοράς

Η Επιτροπή κρίνει σκόπιμο να εξετάσει τα τυχόν αποτελέσματα μη συντονισμένης συμπεριφοράς υπό το πρίσμα ορισμένων παραγόντων οι οποίοι μεμονωμένα δεν είναι κατ' ανάγκη αποφασιστικοί.³⁵

³⁵ Βλ. παρ. 24-38 των Κατευθυντήριων Γραμμών για την αξιολόγηση οριζόντιων συγκεντρώσεων.

Το τι θα εξεταστεί είναι το κατά πόσο το άμεσο αποτέλεσμα της συγκέντρωσης ενδέχεται να είναι ο περιορισμός του ανταγωνισμού καθότι οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις δραστηριοποιούνταν στην αγορά των δανείων και καταθέσεων και με την πραγματοποίηση της συγκέντρωσης η δραστηριότητα αυτή θα μεταφερθεί στην Ελληνική Τράπεζα, με αποτέλεσμα αυτή να κατέχει το 18,11% των δανείων και το [30-40]% των καταθέσεων της αγοράς. Ειδικότερα, τα τυχόν αποτελέσματα μη συντονισμένης συμπεριφοράς θα πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα των ακόλουθων παραγόντων:

A) Μεγάλα μερίδια αγοράς των συμμετεχουσών επιχειρήσεων

Σύμφωνα με τα εμπλεκόμενα μέρη και τα όσα προκύπτουν από τον πίνακα 1, στις χορηγήσεις η νέα οντότητα θα έχει μερίδιο αγοράς [10-20]%, και η Ελληνική Τράπεζα θα αναχθεί σε δεύτερη ενώ η Τράπεζα Κύπρου [.....], δηλαδή με διαφορά [.....] ποσοσטיαίων μονάδων από την Ελληνική Τράπεζα μετά την απόκτηση της Επιχείρησης Στόχου. Η RCB έρχεται τρίτη με [.....], οι λοιποί τραπεζικοί οργανισμοί είναι ιδιαίτερα μικροί, με μερίδιο κάτω του [.....].

Σε σχέση με τις καταθέσεις, σύμφωνα με τον πίνακα 3, με την ολοκλήρωση της παρούσας πράξης συγκέντρωσης, η Ελληνική Τράπεζα θα είναι δεύτερη με μερίδιο αγοράς [30-40]% και πρώτος μεγαλύτερος οργανισμός στην αγορά καταθέσεων με μερίδιο αγοράς [.....] θα παραμείνει η Τράπεζα Κύπρου ενώ τρίτη θα είναι η EUROBANK με μερίδιο [.....].

Η Επιτροπή επισημαίνει ότι και στις δύο σχετικές αγορές η Τράπεζα Κύπρου έχει το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς. Αναφορικά με την αγορά παροχής χορηγήσεων, η Τράπεζα Κύπρου θα έχει [.....] της Ελληνικής Τράπεζας, η RCB έρχεται τρίτη με [.....] και η Eurobank θα ακολουθεί τέταρτη με [.....].

Αναφορικά με την αγορά των καταθέσεων, παρά το γεγονός ότι οι επόμενες στη σειρά τράπεζες από την Ελληνική θα έχουν αρκετά μικρότερα μερίδια αγοράς, η ύπαρξη της Τράπεζα Κύπρου με [.....] της τάξης του περίπου [.....] ενδεχομένως θα λειτουργεί ως αντισταθμιστικός παράγοντας για την Ελληνική Τράπεζα, 'παρεμποδίζοντας' την να επιχειρήσει ενδυνάμωση της θέσης της.

B) Οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι άμεσοι ανταγωνιστές

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές για οριζόντιες συγκεντρώσεις, η συγκέντρωση μεταξύ δύο παραγωγών που προσφέρουν προϊόντα τα οποία αποτελούν την πρώτη και τη δεύτερη επιλογή για σημαντικό αριθμό πελατών, μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση των τιμών. Εντούτοις, τα κίνητρα των συμμετεχουσών επιχειρήσεων να αυξήσουν τις τιμές είναι πιθανότερο να περιοριστούν όταν οι ανταγωνιστές παράγουν στενά υποκατάστατα των προϊόντων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων. Μία συγκέντρωση έχει λιγότερες πιθανότητες να παρακωλύσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ιδίως με τη δημιουργία ή ενίσχυση δεσπόζουσας θέσης, όταν υπάρχουν πολλές δυνατότητες υποκατάστασης μεταξύ των προϊόντων των συμμετεχουσών επιχειρήσεων και εκείνων που προσφέρουν οι ανταγωνιστές τους.

Στην προκειμένη περίπτωση, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις είναι άμεσοι ανταγωνιστές και στις δύο σχετικές αγορές, εντούτοις υπάρχουν δυνατότητες υποκατάστασης των υπηρεσιών που προσφέρουν από τις υπηρεσίες που προσφέρουν οι ανταγωνιστές τους. Συγκεκριμένα, οι υπηρεσίες καταθέσεων και χορηγήσεων προσφέρονται από αριθμό ανταγωνιστών.

Σε σχέση με τούτο, η υπόχρεα προς κοινοποίηση αναφέρει ότι ο τραπεζικός τομέας στην Κύπρο χαρακτηρίζεται στο παρόν στάδιο από οικονομική αστάθεια, ψηλό δείκτη στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης. Η υπό αναφορά συγκέντρωση θα επιφέρει σταθερότητα με τη δημιουργία μιας δεύτερης μεγάλης τράπεζας με υγιή δομή κεφαλαίου, χαμηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων και υποστήριξη από ξένους επενδυτές. Αυτό θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη στο σύστημα κάτι που θα ενδυναμώσει τον ανταγωνισμό.

Στο σημείο αυτό αξίζει να σημειωθεί ότι η υπόχρεα προς κοινοποίηση ισχυρίζεται ότι, θα είναι καλύτερα για την αγορά να δημιουργηθούν δυο δυνατές τράπεζες και ταυτόχρονα όμως να παραμένει ένας μεγάλος αριθμός μικρών τραπεζικών ιδρυμάτων που θα συνεχίσουν να επιβάλουν υγιή ανταγωνισμό³⁶. Σε σχέση με τον εν λόγω ισχυρισμό η Επιτροπή σημειώνει ότι για την σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος είναι σημαντικό όλες οι τράπεζες να έχουν υγιή δομή κεφαλαίων ασχέτως μεγέθους.

³⁶ Case No COMP/M.4484 Danske Bank / Sampo Bank

Συνεπώς, η οντότητα που θα προκύψει από τη συγκέντρωση πιθανώς να μην είναι σε θέση να παρακωλύσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό στην αγορά.

Γ) Οι πελάτες έχουν δυνατότητες αλλαγής προμηθευτή

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες γραμμές, οι πελάτες των συμμετεχουσών επιχειρήσεων μπορεί να αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εξεύρεση άλλων προμηθευτών επειδή υπάρχουν ελάχιστοι προμηθευτές³⁷ ή επειδή αντιμετωπίζουν σημαντικά έξοδα προσαρμογής.

Για παράδειγμα, στην υπόθεση Agfa Gevaert/DuPont³⁸ η Ευρωπαϊκή Επιτροπή θεώρησε ότι η πρακτική που συνίσταται στο να συνδέονται οι πωλήσεις αναλώσιμων προϊόντων με τις πωλήσεις εξοπλισμών και οι συμφωνίες αποκλειστικότητας με τους διανομείς, στη συγκεκριμένη υπόθεση αποτελούσαν παράγοντες που περιόριζαν τις δυνατότητες που είχαν οι υπάρχοντες ανταγωνιστές να ανταγωνιστούν τη νέα οντότητα.

Επιπρόσθετα, σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, η προηγούμενη συμπεριφορά των πελατών που στρέφονται σε εναλλακτικές πηγές αποτελεί σημαντική πληροφόρηση ως προς την αξιολόγηση της πράξης.

Στις αγορές παροχής υπηρεσιών χορηγήσεων και καταθέσεων υπάρχει αριθμός τραπεζικών ιδρυμάτων τα οποία δραστηριοποιούνται στην κυπριακή αγορά με μικρότερα μερίδια αγοράς, όπως παρουσιάζεται στους πίνακες 1 και 3. Ως εκ τούτου, ο Κύπριος καταναλωτής μπορεί να επιλέξει ίδρυμα με το οποίο να συνεργαστεί μέσα από σχετικά μεγάλο αριθμό χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. (σε σχέση πάντοτε με την μικρή οικονομία της Κύπρου).

Πέραν τούτου, λόγω των διαφόρων γεγονότων που έλαβαν χώρα κατά τα προηγούμενα έτη στο τραπεζικό τομέα, ο Κύπριος καταναλωτής είναι πλέον πιο ενημερωμένος και έτοιμος να επιζητήσει εναλλακτικές πηγές προμήθειας των τραπεζικών προϊόντων στη γενικότερη αγορά, όπου δραστηριοποιείται αριθμός χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων με μεγάλο αριθμό και ευρεία γκάμα προϊόντων. Έτσι, σε περίπτωση που η νέα οντότητα προσπαθήσει να εκμεταλλευτεί τη νέα ενδυναμωμένη θέση της στην αγορά αναμένεται ότι, οι πελάτες δεν θα αντιμετωπίσουν δυσκολίες στην εξεύρεση άλλων εναλλακτικών προμηθευτών κάτι

³⁷ Υπόθεση IV/M.877 Boeing/McDonnell Douglas

³⁸ Υπόθεση IV/M.986 Agfa Gevaert/DuPont

που τους προστατεύει έναντι πιθανών αυξήσεων τιμών από μέρους της Ελληνικής Τράπεζας.

Όσον αφορά την ευκολία των δανειοληπτών να αποπληρώσουν το δάνειο τους με το να μεταφέρουν το δάνειο τους σε μια άλλη τράπεζα, οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις σημειώνουν τα ακόλουθα:

(i) Με βάση το άρθρο 35 του Περί Καταναλωτικής Πίστης (Συμφωνίες Στεγαστικών Δανείων και Ενοικιαγορών) Νόμος του 2001 (39(I)/2001), ο οφειλέτης δύναται, οποτεδήποτε πριν από το συμφωνηθέντα χρόνο, να αποπληρώσει στον ενυπόθηκο πιστωτή το σύνολο ή οποιοδήποτε μέρος της συμφωνίας στεγαστικού δανείου και σε τέτοια περίπτωση ο ενυπόθηκος πιστωτής υποχρεούται να μειώσει το συνολικό κόστος της πίστωσης σύμφωνα με τον τύπο του Παραρτήματος V, με την επιφύλαξη της αφαίρεσης από αυτόν, διοικητικών εξόδων που δεν υπερβαίνουν το ένα και είκοσι πέντε τοις εκατόν (1,25%) της μείωσης.

(ii) Ο ίδιος Νόμος προνοεί ότι όταν λόγω υπαιτιότητας του οφειλέτη, το ποσό που οφείλεται από αυτόν, δυνάμει συμφωνίας στεγαστικού δανείου, καθίσταται πληρωτέο πριν από το χρόνο που ορίζεται στη συμφωνία στεγαστικού δανείου, ή οποιοδήποτε ποσό καθίσταται πληρωτέο από αυτόν πριν από το συμφωνημένο χρόνο, ο ενυπόθηκος πιστωτής υποχρεούται κατά την εξόφληση του οφειλόμενου ποσού, να μειώσει το συνολικό κόστος της συμφωνίας στεγαστικού δανείου, σύμφωνα με τον τύπο που καθορίζεται στο Παράρτημα V, με την επιφύλαξη της αφαίρεσης από αυτόν διοικητικών εξόδων που δεν υπερβαίνουν το δύο και μισό τοις εκατόν (2,5%) της μείωσης.

(iii) Επίσης, εφόσον κανένα τέλος δεν χρεώνεται σε περιπτώσεις ακύρωσης και εγγραφής νέας υποθήκης για τον ίδιο σκοπό, οι ενυπόθηκοι οφειλέτες μπορούν με μεγάλη ευκολία να μεταφέρουν το δάνειο και την υποθήκη τους σε άλλη τράπεζα.

«Η ευκολία του καταναλωτή να μεταφέρει και στην πράξη το δάνειο του σε άλλη τράπεζα, κάτι που εξυπακούεται ότι εύκολα βρήκε και εναλλακτική καλή επιλογή σε άλλη τράπεζα, είναι εμφανές» σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση από το γεγονός ότι το υπόλοιπο των δανείων για το έτος 2016 σε σχέση με το υπόλοιπο των δανείων για το έτος 2017, τόσο για την Ελληνική Τράπεζα όσο και για την ΣΚΤ, δείχνει ότι υπήρξε πρόωρη αποπληρωμή δανείων.

Ενδεικτικά αναφέρεται ότι [.....].

Όσον αφορά την ΣΚΤ, σημειώνεται ότι οι αποπληρωμές δανείων που έγιναν με δανειοδότηση από άλλη τράπεζα για την περίοδο 1/1/16 – 30/4/18 είχαν ως ακολούθως:

ΠΕΡΙΟΔΟΣ / ΕΤΟΣ	ΑΡ. ΛΟΓΑΡΙΑΣΜΩΝ	ΠΟΣΟ ΑΠΟΠΛΗΡΩΜΗΣ (€)
01/12/2016	[.....]	[.....]
01/12/2017	[.....]	[.....]
01/04/2018	[.....]	[.....]
TOTAL	[.....]	[.....]

Από αυτήν την άποψη, δύναται να θεωρηθεί ότι τα προϊόντα των συμμετεχουσών δεν εμφανίζουν μεταξύ τους βαθμό υποκατάστασης μεγαλύτερο της υποκαταστασιμότητας με τα προϊόντα των υπολοίπων ανταγωνιστών τους.

Από τα πιο πάνω στοιχεία προκύπτει ότι οι πελάτες της Ελληνικής Τράπεζας σε περίπτωση καταχρηστικής συμπεριφοράς, έχουν τη δυνατότητα να αποταθούν για υπηρεσίες σε άλλους τραπεζικούς οργανισμούς.

Δ) Οι ανταγωνιστές είναι πιθανόν να αυξήσουν την προσφορά τους αν αυξηθούν οι τιμές

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, όταν οι συνθήκες στην αγορά είναι τέτοιες ώστε οι ανταγωνιστές να έχουν αρκετή παραγωγική ικανότητα και μια αύξηση των πωλήσεων τους σε επαρκή βαθμό να τους είναι επικερδής, δεν θα μπορούσε να διαπιστωθεί από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή ότι η συγκέντρωση θα δημιουργήσει ή θα ενισχύσει δεσπόζουσα θέση ή με άλλο τρόπο θα εμποδίσει σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή δεν έχει υπόψη της οποιουσδήποτε παράγοντες οι οποίοι υπάρχουν που να δυσχεραίνουν τους ανταγωνιστές να αυξήσουν την προσφορά τους στην παροχή υπηρεσιών χορηγήσεων και καταθέσεων.

Ε) Η οντότητα που προκύπτει από τη συγκέντρωση είναι σε θέση να εμποδίσει την επέκταση των δραστηριοτήτων των ανταγωνιστών

Ορισμένες συγκεντρώσεις σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές θα εμπόδιζαν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό αν επιτρεπόταν η πραγματοποίησή τους, καθώς η προκύπτουσα από τη συγκέντρωση επιχείρηση θα βρισκόταν σε θέση από την οποία θα είχε την ικανότητα και τα κίνητρα να δυσχεραίνει την επέκταση των δραστηριοτήτων μικρότερων εταιρειών και δυνητικών ανταγωνιστών της ή με άλλο τρόπο να περιορίσει την ικανότητα των αντιπάλων της να την ανταγωνιστούν. Για παράδειγμα, η νέα οντότητα μπορεί να ελέγχει τους όρους προμήθειας εισροών, τις δυνατότητες διανομής, διπλώματα ευρεσιτεχνίας, κ.α.

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, από τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία, η Ελληνική Τράπεζα δεν διαφαίνεται να είναι σε θέση να δυσχεραίνει την επέκταση των δραστηριοτήτων των ανταγωνιστών της. Σημειώνεται ότι η Ελληνική Τράπεζα θα χρειαστεί αύξηση κεφαλαίων για να πραγματοποιηθεί η συγκέντρωση.

ΣΤ) Η συγκέντρωση καταργεί έναν σημαντικό παράγοντα ανταγωνισμού

Ορισμένες επιχειρήσεις έχουν μεγαλύτερη επιρροή στην ανταγωνιστική διαδικασία απ' όσο δείχνουν τα μερίδια αγοράς τους ή άλλοι ανάλογοι δείκτες σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές όπως για παράδειγμα στις περιπτώσεις όπου η καινοτομία αποτελεί σημαντικό παράγοντα ανταγωνισμού ή οι συμμετέχουσες επιχειρήσεις έχουν εισέλθει πρόσφατα στην αγορά.

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης δεν διαφαίνεται να ισχύει το σενάριο αυτό καθότι η καινοτομία δεν αποτελεί σημαντικό παράγοντα στις αγορές παροχής καταθετικών υπηρεσιών και χορηγήσεων και οι δύο συμμετέχουσες δεν έχουν εισέλθει πρόσφατα στις σχετικές αγορές ώστε να αναμένονταν ότι θα ασκούσαν μελλοντικά σημαντική ανταγωνιστική πίεση στις άλλες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στις αγορές.

Αποτελέσματα Μη Συντονισμένης Συμπεριφοράς

Συνοψίζοντας, ενόψει του μεριδίου αγοράς της νέας οντότητας, που της προσδίδει τη δεύτερη θέση στις σχετικές αγορές και της δυνατότητας της να ασκήσει ανταγωνιστική πίεση, αλλά και της δυνατότητας των λοιπών ανταγωνιστών να ασκήσουν επίσης, σε ορισμένο βαθμό, ανταγωνιστική πίεση στη νέα οντότητα,

συνεκτιμώντας τις δυνατότητες στενής υποκατάστασης μεταξύ των προϊόντων των σχετικών αγορών και εκείνων που προσφέρουν οι ανταγωνιστικές επιχειρήσεις, η Επιτροπή κρίνει ότι η γνωστοποιηθείσα συγκέντρωση δεν αναμένεται να οδηγήσει σε μη-συντονισμένες επιπτώσεις στις δύο σχετικές αγορές στις οποίες προκύπτει οριζόντια σχέση.

Ως εκ τούτου, με βάση την ανάλυση που διεξήχθη δεν διαφαίνεται η Ελληνική Τράπεζα να έχει την ικανότητα και τα κίνητρα να δυσχεραίνει την επέκταση δραστηριοτήτων άλλων εταιρειών και δυνητικών ανταγωνιστών της και επομένως δεν υφίσταται σοβαρό ενδεχόμενο σημαντικής παρακώλησης του ανταγωνισμού.

Αποτελέσματα Συντονισμένης Συμπεριφοράς

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, σε ορισμένες αγορές, λόγω της διάρθρωσής τους, οι επιχειρήσεις μπορεί να θεωρήσουν εφικτό, οικονομικά ορθολογικό και συνεπώς προτιμότερο να υιοθετήσουν σε μόνιμη βάση μια συγκεκριμένη τακτική στην αγορά με στόχο την πραγματοποίηση πωλήσεων σε αυξημένες τιμές.

Η Επιτροπή, στη βάση των Κατευθυντήριων Γραμμών, θα εξετάσει κατά πόσο είναι δυνατόν να συμφωνηθούν οι όροι συντονισμού και τις πιθανότητες ο συντονισμός αυτός να διατηρηθεί. Για να είναι βιώσιμος ο συντονισμός πρέπει να πληρούνται τρεις βασικές προϋποθέσεις: πρώτον, οι επιχειρήσεις πρέπει να είναι σε θέση να ελέγχουν σε επαρκή βαθμό την τήρηση των όρων του συντονισμού, δεύτερον η πειθαρχία προϋποθέτει την ύπαρξη κάποιων αξιόπιστων αποτρεπτικών μηχανισμών που μπορούν να ενεργοποιηθούν σε περίπτωση παρέκκλισης και τρίτον οι αντιδράσεις των τρίτων όπως υφιστάμενων και μελλοντικών ανταγωνιστών που δεν συμμετέχουν στον συντονισμό καθώς και πελατών, δεν θα πρέπει να είναι ικανές να θέσουν σε κίνδυνο τα προσδοκώμενα αποτελέσματα του συντονισμού.

Κατά την αξιολόγησή της η Επιτροπή θα συνεκτιμήσει όλες τις διαθέσιμες πληροφορίες για τα χαρακτηριστικά της σχετικής αγοράς, ιδίως τα διαθρωπικά χαρακτηριστικά και την προηγούμενη συμπεριφορά των επιχειρήσεων.

Συμφωνία όρων συντονισμού

Συντονισμός σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές είναι πιθανότερο να προκύψει αν τα μέλη του ολιγοπωλίου μπορούν με ευκολία να καταλήξουν σε κοινή αντίληψη

σχετικά με το πώς λειτουργεί ο συντονισμός. Σε γενικές γραμμές όσο λιγότερο περίπλοκο και περισσότερο σταθερό είναι το οικονομικό περιβάλλον, τόσο πιο εύκολο είναι για τις επιχειρήσεις να καταλήξουν σε μια κοινή συμφωνία για τους όρους συντονισμού. Οι επιχειρήσεις μπορούν να καταλήξουν ευκολότερα σε κοινή συμφωνία για τους όρους συντονισμού, αν παρουσιάζουν κάποιες αναλογίες, ιδίως όσον αφορά για παράδειγμα τη διάρθρωση του κόστους, τα μερίδια αγοράς, κ.ά. Επίσης, ο συντονισμός σχετικά με την τιμή είναι πιο εύκολος, όταν οι όροι της προσφοράς και της ζήτησης είναι σχετικά σταθεροί, παρά όταν οι όροι αυτοί μεταβάλλονται διαρκώς.

Στην υπόθεση T-102/96³⁹, το δικαστήριο ανέφερε τα ακόλουθα:

- «222. Κατά συνέπεια, λαμβανομένης υπόψη της ισοδυναμίας των μεριδίων αγοράς των εν λόγω επιχειρήσεων, των μεριδίων τους στα παγκόσμια αποθέματα και της διάρθρωσης κόστους, η Επιτροπή ορθώς κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η συγκέντρωση θα είχε ως συνέπεια τη μεγαλύτερη σύγκλιση συμφερόντων μεταξύ Amplats και Implats/LPD, όσον αφορά την εξέλιξη της αγοράς, σύγκλιση η οποία ήταν ικανή να αυξήσει τον κίνδυνο παράλληλης, περιοριστικής του ανταγωνισμού συμπεριφοράς, όπως λόγου χάρη μείωση της παραγωγής.»

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης τα μερίδια στην αγορά παροχής χορηγήσεων παρουσιάζονται στον Πίνακα 1, από όπου φαίνεται ότι η Τράπεζα Κύπρου επικρατεί στην αγορά με μερίδιο [.....] το δεύτερο οργανισμό που θα είναι η Ελληνική Τράπεζα μετά την υλοποίηση της παρούσας πράξης. [.....] είναι και η [.....], ενώ οι υπόλοιποι τραπεζικοί οργανισμοί κατέχουν μερίδια αγοράς στις χορηγήσεις κάτω του [.....].

Όσον αφορά τις καταθέσεις, τα μερίδια στην αγορά παροχής καταθέσεων παρουσιάζονται στον Πίνακα 3 όπου φαίνεται ότι η Τράπεζα Κύπρου και η Ελληνική, μετά την υλοποίηση της παρούσας πράξης συγκέντρωσης θα έχουν [.....] αγοράς που θα είναι κατά [.....] περίπου μεγαλύτερα από την τρίτη τράπεζα, ήτοι την [.....]. Οι υπόλοιποι τραπεζικοί οργανισμοί κατέχουν μερίδια αγοράς στις καταθέσεις [.....].

Η ασυμμετρία των μεριδίων αγοράς πέραν της Τράπεζας Κύπρου και της Ελληνικής στην αγορά των καταθέσεων, δεν διευκολύνει τη συμφωνία των όρων συντονισμού.⁴⁰

³⁹ Υπόθεση Tα-102/96, Gencor κατά της Επιτροπής, συλλογή 1999, σ.ΙΙ-753, σκέψη 222.

⁴⁰ Σημειώνεται ότι η συμμετρία των μεριδίων αγοράς μεταξύ των εξεταζόμενων επιχειρήσεων ευνοεί την εμφάνιση επιπτώσεων συντονισμένης συμπεριφοράς. Βλ. ενδεικτικά την απόφ. ΔΕΕ Gencor κατά Επιτροπή T102/96, 1999 PII-753 σκ. 134. Βλέπε επίσης υπόθεση M.4215 Glatfelter/Crompton Assets,

Όσον αφορά την προσφορά και τη ζήτηση, η υπόχρεα προς κοινοποίηση αναφέρει ότι οι εξελίξεις στον τραπεζικό τομέα τα τελευταία πέντε χρόνια θέτουν διάφορα ζητήματα για την τροπή που θα ακολουθήσει ο εν λόγω τομέας όσον αφορά τις τάσεις προσφοράς και ζήτησης των τραπεζικών υπηρεσιών.

Σύμφωνα με την υπόχρεα προς κοινοποίηση επιχείρηση, ο τραπεζικός τομέας στην Κύπρο χαρακτηρίζεται στο παρόν στάδιο από οικονομική αστάθεια, ψηλό δείκτη στα μη εξυπηρετούμενα δάνεια και χαμηλά επίπεδα εμπιστοσύνης. Η υπό αναφορά συγκέντρωση θα επιφέρει σταθερότητα με τη δημιουργία μιας δεύτερης μεγάλης τράπεζας με υγιή δομή κεφαλαίου και υποστήριξη από επενδυτές. Αυτό θα ανακτήσει την εμπιστοσύνη στο σύστημα, κάτι που θα δυναμώσει τον ανταγωνισμό. Επιπρόσθετα, θα παραμείνει ένας μεγάλος αριθμός μικρών τραπεζικών ιδρυμάτων που θα συνεχίσουν να επιβάλλουν υγιή ανταγωνισμό.

Η Επιτροπή εξέτασε τις πρόσφατες εξελίξεις για τις τρεις μεγαλύτερες επιχειρήσεις στον τομέα των καταθέσεων, ούτως ώστε να διαπιστώσει κατά πόσο η αγορά είναι σταθερή ή κατά πόσο υπάρχουν διακυμάνσεις, όπως ενδεικτικά φαίνεται στα μερίδια αγοράς που παρουσιάζονται στον Πίνακα 1.

Η Επιτροπή σημείωσε ότι υπήρχε μια αυξητική κίνηση στην Ελληνική Τράπεζα και στην Τράπεζα Κύπρου τους πρώτους τέσσερις μήνες το 2018, ενώ η ΣΚΤ παρουσίασε μείωση στις καταθέσεις της.

Σημειώνεται ότι στον τομέα των καταθέσεων το 2013 υπήρξε η απομείωση των καταθέσεων ως αποτέλεσμα της εξυγίανσης της Λαϊκής Τράπεζας και μερικώς της Τράπεζας Κύπρου. Κατά τα έτη που ακολούθησαν ο τραπεζικός τομέας φαίνεται να ακολούθησε μια πιο σταθερή πορεία. Οπότεν στο θέμα καταθέσεων αναμένεται ότι η συγκέντρωση θα φέρει την Ελληνική Τράπεζα κοντά στην Τράπεζα Κύπρου και θα την αναδείξει σε «ισοδύναμο» παίκτη στην αγορά. Παρά ταύτα, στο θέμα των χορηγήσεων, ο τραπεζικός τομέας χαρακτηρίζεται από μεγάλο ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων, κάτι που αποδυναμώνει την ισχύ των τραπεζών, επηρεάζοντας την κεφαλαιακή επάρκεια τους αλλά και τις δυνατότητες σημαντικής επεκτατικής πολιτικής. Με βάση τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία, η Τράπεζα Κύπρου διατηρεί τη θέση της ως κατέχουσα το μεγαλύτερο μερίδιο αγοράς που είναι και υπερδιπλάσιο από αυτό που θα προκύψει από τη συγκέντρωση για την Ελληνική

όπου οι κύριοι λόγοι μη διαπίστωσης συλλογικής δεσπόζουσας θέσης ήταν η μεγάλη ασυμμετρία των μεριδίων αγοράς -60-70%, 20-30% και 10-20%.

Τράπεζα. Τα μερίδια καταθέσεων και χορηγήσεων δημιουργούν ανισοζύγιο στη θέση της κάθε τράπεζας, αφού οι καταθέσεις σχετίζονται με την δυνατότητα χορήγησης δανείων, δυσχεραίνοντας έτσι την πιθανότητα συντονισμού των δύο τραπεζών.

Επιπρόσθετα, δεν υπάρχουν από τα ενώπιον της Επιτροπής στοιχεία διαθρωπικοί δεσμοί μεταξύ των επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στις σχετικές αγορές ούτως ώστε να ευκολύνουν την ευθυγράμμιση των κινήτρων μεταξύ των συντονιζόμενων επιχειρήσεων.

Παρακολούθηση των παρεκκλίσεων

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, οι επιχειρήσεις που συντονίζουν τη συμπεριφορά τους μπαίνουν συχνά στον πειρασμό να αυξήσουν το μερίδιο αγοράς τους παρεκκλίνοντας από τους όρους συντονισμού, για παράδειγμα μειώνοντας τις τιμές, προσφέροντας «μυστικές» εκπτώσεις ή προσπαθώντας να κερδίσουν καινούργιους πελάτες. Ως εκ τούτου, καθοριστικό παράγοντα για παρακολούθηση των εν λόγω πιθανών παρεκκλίσεων αποτελεί ο βαθμός διαφάνειας στην αγορά.

Στην υπόθεση COMP/M.1225⁴¹, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέληξε στα ακόλουθα:

«(67) In this case, the Commission found that the characteristics of the newsprint market indicate a market with few incentives for the members of the oligopoly to compete. Rather, the market has several of the characteristics of an anti-competitive oligopolistic market: there is only moderate growth on the demand-side, the supply-side is highly concentrated, the product is homogeneous, the production technology is mature, there are high entry barriers and similar cost structures. The Commission also noted that the operation would lead to an increase in the Herfindahl-Hirschman Index of 313 points, which is a significant change.

(68) After a detailed examination of the market, however, the Commission has concluded that the operation would not lead to the creation or strengthening of an oligopolistically dominant position. In particular, according to the parties the market for newsprint is not transparent on such key parameters as supplies and prices and that, particularly concerning prices, secret discounts indicate that the market lacks transparency. Furthermore,

⁴¹ Υπόθεση COPM/M.1225 – Enso/Stora, Eel 254, ημερομηνίας 29/9/1999.

the Commission noted that apparently there is some potential competition, notably from Canada. Some countervailing purchasing power of the largest buyers appears to exist, too. Therefore, on balance, the Commission has found that the change from six to five members of the oligopoly is not significant in order to lead to the creation or strengthening of an oligopolistically dominant position under the circumstances of the present case.»

Σε ένα περιβάλλον όπως ο τραπεζικός τομέας στην Κύπρο σήμερα, που δύναται να χαρακτηριστεί από αβεβαιότητα όσον αφορά τη ζήτηση, δεν είναι εύκολο για μια επιχείρηση να γνωρίζει κατά πόσον η απώλεια σε χορηγήσεις ή καταθέσεις που έχει υποστεί οφείλεται στο ότι η ζήτηση είναι γενικά χαμηλή ή στο ότι ένας ανταγωνιστής προσφέρει ιδιαίτερα ευνοϊκότερους όρους συναλλαγής. Επίσης, παρά το γεγονός ότι οι όροι συναλλαγής της κάθε τράπεζας είναι σε γενικές γραμμές δημοσιευμένοι, η διαφάνεια μπορεί σε ένα βαθμό να είναι περιορισμένη καθότι οι συναλλαγές γίνονται σε διμερή βάση, με εμπιστευτικές διαπραγματεύσεις μεταξύ πελατών και επιχείρησης.

Αποτρεπτικοί μηχανισμοί

Ο συντονισμός δεν είναι βιώσιμος σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, αν οι συνέπειες που επιφέρουν οι παραβάσεις δεν είναι αρκετά σοβαρές ώστε να πείσουν τις συντονιζόμενες επιχειρήσεις ότι είναι προς όφελός τους να συμμορφωθούν με τους όρους συντονισμού. Έτσι, η απειλή μελλοντικών αντιποίνων είναι το στοιχείο που επιτρέπει στον συντονισμό να παραμείνει βιώσιμος. Ωστόσο, η απειλή είναι πειστική μόνον εφόσον, σε περίπτωση που διαπιστώνεται παρέκκλιση από μια επιχείρηση αναμένεται με αρκετή βεβαιότητα ότι θα ενεργοποιηθούν οι αποτρεπτικοί μηχανισμοί.

Όσον αφορά την διάρθρωση κόστους, σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, ο [...], κάτι που σημαίνει ότι οι δυο τράπεζες δεν μπορούν να συμφωνήσουν να δίνουν τις ίδιες τιμές εφόσον η Τράπεζα Κύπρου έχει περισσότερο περιθώριο κέρδους από εκείνο της Ελληνικής Τράπεζας. Με απλά λόγια, λόγω του ότι η Τράπεζα Κύπρου έχει χαμηλό κόστος έναντι εξόδων, η υπόχρεα προς κοινοποίηση ισχυρίζεται ότι τη συμφέρει να προσφέρει προϊόντα σε καλύτερη τιμή από εκείνα της Ελληνικής Τράπεζας. Με την ίδια λογική, εφόσον το επιτοκιακό περιθώριο της Τράπεζας Κύπρου είναι 3%, ενώ της Ελληνικής Τράπεζας είναι 2%, δεν θα συνέφερε στις δυο τράπεζες να συμφωνήσουν να δίνουν το ίδιο επιτόκιο, αφού αυτό θα συνεπάγετο η

Τράπεζα Κύπρου να χάσει το συγκριτικό πλεονέκτημα που έχει συμφωνώντας στο 2%⁴².

Σχετική είναι και η Οδηγία / Εγκύκλιος της Κεντρικής Τράπεζας Κύπρου σε σχέση με τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και των μεγάλων Χρηματοδοτικών ανοιγμάτων ημερομηνίας 17/2/2015, όπου προκύπτει ότι υπάρχει η κοινή συνεννόηση μεταξύ των τραπεζών και της Κεντρικής Τράπεζας ότι η οποιαδήποτε μείωση στο κόστος των καταθέσεων θα μετακυλίσει αμέσως και εξ' ολοκλήρου στα δανειστικά επιτόκια. Σημειώνεται δε στην εν λόγω Εγκύκλιο / Οδηγία ότι με την οποιαδήποτε μείωση στα δανειστικά επιτόκια, το πιστωτικό ίδρυμα αναμένεται να προχωρήσει αμέσως στην ανάλογη μείωση του ποσού των δόσεων των χορηγήσεων. Ως εκ τούτου, η μείωση των καταθετικών επιτοκίων θα πρέπει να συντονιστεί με τη μείωση των χορηγήσεων, κάτι που όπως αναλύεται δεν μπορεί να συντονιστεί μεταξύ των δυο τραπεζών. Κατ' επέκταση ούτε τα καταθετικά επιτόκια μπορούν να συμφωνηθούν μεταξύ των δυο μεγάλων τραπεζών.

Εντούτοις, η Επιτροπή σημειώνει ότι η Τράπεζα Κύπρου θα μπορούσε να συμφωνήσει με την Ελληνική να αυξήσουν το επιτοκιακό περιθώριο τους και οι 2, με αποτέλεσμα η Τράπεζα Κύπρου να μην χάσει το συγκριτικό πλεονέκτημα που έχει και ταυτόχρονα να κερδίζει και η Ελληνική.

Παράγοντας ο οποίος θα μπορούσε να αποτρέψει το ενδεχόμενο συνεννόησης, είναι ότι στην παρούσα υπόθεση σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, σχετίζεται με τη δυνατότητα των πελατών της Ελληνικής Τράπεζας αλλά και της Τράπεζας Κύπρου να καταφύγουν σε άλλα τραπεζικά ιδρύματα εάν η Ελληνική Τράπεζα αποφασίσει σε συνεννόηση με την Τράπεζα Κύπρου να αυξήσει τις τιμές ή να μειώσει με άλλο τρόπο την ποιότητα ή να εφαρμόσει δυσμενέστερους όρους στην προμήθεια των υπηρεσιών της.

Πέραν τούτου, δεν θα είναι συμφέρον για τις δυο μεγαλύτερες τράπεζες (Ελληνική Τράπεζα και Τράπεζα Κύπρου) να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους στην αγορά ώστε να επιτύχουν αυξημένες τιμές διότι η αγορά του τραπεζικού τομέα δεικνύει αστάθεια λόγω του ψηλού βαθμού των μη εξυπηρετούμενων δανείων που υφίστανται στην τραπεζική αγορά και οι καταναλωτές είναι πλέον πλήρως ενημερωμένοι για

⁴² Σε περίπτωση που μια επιχείρηση έχει σημαντικά χαμηλότερο κόστος, δεν πιθανολογείται πως έχει κίνητρο να συντονιστεί με τις υπόλοιπες επιχειρήσεις της αγοράς σε μια συμφωνημένη αύξηση των τιμών, καθώς διατηρώντας τις τιμές της στα υφιστάμενα χαμηλά επίπεδα (ή ακόμη χαμηλότερα) θα αποσπάσει πελατεία από τις συντονισμένες επιχειρήσεις, αυξάνοντας το μερίδιο αγοράς της.

αυτό και φαίνεται να είναι σε ετοιμότητα εάν χρειαστεί να καταφύγουν σε εναλλακτικές πηγές σχετικών υπηρεσιών, ήτοι στις πιο μικρές τράπεζες. Εν ολίγοις, τα ψηλά ποσοστά μη εξυπηρετούμενων δανείων που χαρακτηρίζουν γενικά την τραπεζική αγορά και τις δύο αυτές τράπεζες μειώνουν τις δυνατότητες τους να συντονιστούν για να εκμεταλλευτούν τους πελάτες τους, οι οποίοι αν είναι καταθέτες θα ψάξουν να βρουν καλύτερα καταθετικά επιτόκια και αν είναι δανειολήπτες θα ψάξουν να βρουν πιο ευνοϊκά επιτόκια δανεισμού είτε τα δάνεια τους θα καταστούν μη εξυπηρετούμενα, κάτι που λειτουργεί εναντίον των συμφερόντων της.

Τα πιο πάνω συνιστούν συνθήκες αγοράς που δυσχεραίνουν τον συντονισμό μεταξύ των επιχειρήσεων.

Αντιδράσεις τρίτων

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, για να είναι επιτυχής ο συντονισμός, οι ενέργειες των επιχειρήσεων που δεν συμμετέχουν σε αυτόν και των πελατών, δεν πρέπει να είναι ικανές να θέσουν σε κίνδυνο τα αναμενόμενα αποτελέσματα.

Όπως καταγράφεται στην απόφαση Airtours κατά της Επιτροπής⁴³,

«τρίτον, για να αποδείξει επαρκώς κατά νόμον την ύπαρξη συλλογικής δεσπόζουσας θέσεως, η Επιτροπή οφείλει επίσης να αποδείξει ότι η προβλεπτή αντί δράση των σημερινών και μελλοντικών ανταγωνιστών, καθώς και των καταναλωτών δεν θα αναίρουσε τα αποτελέσματα που αναμένονται από την κοινή γραμμή δράσεως.»

Οι επιπτώσεις από την είσοδο ανταγωνιστών και από την αντισταθμιστική ισχύ των πελατών αναλύονται πιο κάτω.

Αντισταθμιστική ισχύς των αγοραστών

Σύμφωνα με τις Κατευθυντήριες Γραμμές, ακόμα και επιχειρήσεις με πολύ ψηλά μερίδια αγοράς ενδέχεται να μην είναι σε θέση μετά τη συγκέντρωση να παρακωλύσουν σημαντικά τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό, ιδίως να ενεργούν σε σημαντικό βαθμό ανεξάρτητα από τους πελάτες τους, αν οι πελάτες τους διαθέτουν αντισταθμιστική αγοραστική ισχύ η οποία «.. ως αντισταθμιστική ισχύς πρέπει να νοείται η διαπραγματευτική ισχύς που έχει ο αγοραστής έναντι του πωλητή στις εμπορικές διαπραγματεύσεις λόγω του μεγέθους του, της εμπορικής του σημασίας για τον πωλητή και της ικανότητάς του να στραφεί σε εναλλακτικούς προμηθευτές».

⁴³ Υπόθεση T-342/99, Airtours κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ.ΙΙ-2585, σκέψη 62.

Στην απόφαση της για την υπόθεση Ryanair/Aer Lingus⁴⁴, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέγραψε ότι οι πελάτες των συμμετεχουσών επιχειρήσεων δεν είχαν αντισταθμιστική ισχύ, καθότι είχαν περιορισμένη ή καμία δυνατότητα να αλλάξουν προμηθευτές. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή κατέγραψε ότι η πράξη θα μείωνε σημαντικά την ικανότητα των πελατών για εναλλαγή μεταξύ των διαφόρων προμηθευτών διότι: *“it would only reduce the number of alternative airlines to whom they could turn in case of a price increase post-merger, but would also remove the possibilities to switch customers entirely on many routes.”*

Στην παρούσα πράξη συγκέντρωσης, οι πελάτες της Ελληνικής Τράπεζας και της Τράπεζας Κύπρου θα έχουν τη δυνατότητα να καταφύγουν σε εναλλακτικές πηγές προμήθειας υπηρεσιών χορηγήσεων και καταθέσεων εάν η Ελληνική Τράπεζα αποφασίσει να αυξήσει τις τιμές της ή να εφαρμόσει δυσμενέστερους όρους στην προμήθεια των υπηρεσιών της, είτε ως αποτέλεσμα καταχρηστικής συμπεριφοράς είτε ως αποτέλεσμα συντονισμένης πρακτικής.

Πέραν των πιο πάνω, η υπόχρεα προς κοινοποίηση αναφέρει ότι η συγκέντρωση θα επιφέρει βελτίωση της αποτελεσματικότητας λόγω και της φύσης των εργασιών της Ελληνικής Τράπεζας και της Επιχείρησης Στόχου. Η Επιχείρηση Στόχος επικεντρώνεται σήμερα στην παροχή τραπεζικών διευκολύνσεων σε ιδιώτες ενώ η Ελληνική Τράπεζα παραδοσιακά επικεντρωνόταν στην παροχή τραπεζικών διευκολύνσεων σε επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα, σημειώνεται ότι, [.....].

Συνεπώς, η συγκεντροποίηση των δυο αυτών τομέων θα είναι θετική σύμφωνα με τα στοιχεία της κοινοποίησης, εφόσον θα υπάρξει σημαντική επέκταση υπηρεσιών κάτι που θα μειώσει το κίνδυνο δραστηριοποίησης σε ένα μόνο τομέα. Αλλά και θα δημιουργήσει περισσότερο ανταγωνισμό στον τομέα της τραπεζικής ιδιωτών.

Επιπλέον, είναι θέση των συμμετεχουσών ότι η υπό αναφορά συγκέντρωση θα είναι επωφελής όχι μόνο στους πελάτες της Επιχείρησης Στόχου αλλά πιο ουσιαστικά στο υγιή ανταγωνισμό στο τραπεζικό τομέα στην Κύπρο γενικά. Οι καταθέτες και γενικά οι πελάτες των τραπεζικών ιδρυμάτων θα επωφεληθούν από τη δημιουργία μιας μεγαλύτερης και πιο σταθερής τράπεζας η οποία θα έχει τη στήριξη και ξένων επενδυτών.

⁴⁴ Υπόθεση COMP/M. 4439, Ryanair/Aer Lingus 27/6/2007.

Φραγμοί εισόδου

Στον τραπεζικό τομέα υπάρχουν νομικοί φραγμοί εισόδου. Συγκεκριμένα, η Κεντρική Τράπεζα της Κύπρου είναι η αρμόδια αρχή, δυνάμει του περί της Κεντρικής Τράπεζας της Κύπρου Νόμου, 2002 - 2007 και του περί Τραπεζικών Εργασιών Νόμου, 1997 - 2009, για την εποπτεία των τραπεζικών ιδρυμάτων, η οποία συμπεριλαμβάνει και τη χορήγηση άδειας για άσκηση τραπεζικών εργασιών. Στην άσκηση του εποπτικού της ρόλου, η ΚΤΚ καθοδηγείται από τις συστάσεις της Επιτροπής Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας (Basel Committee on Banking Supervision), τις κατευθυντήριες γραμμές της Ευρωπαϊκής Αρχής Τραπεζών μέσα στα πλαίσια της αναμόρφωσης του Ευρωπαϊκού εποπτικού πλαισίου και τους κανόνες της Ευρωπαϊκής Επιτροπής που προωθούν την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών. Εντός των πιο πάνω πλαισίων, η Κεντρική Τράπεζα Κύπρου εκδίδει Οδηγίες, Εγκυκλίους και Κατευθυντήριες Γραμμές για σκοπούς προληπτικής εποπτείας, προς όλα τα τραπεζικά ιδρύματα που δραστηριοποιούνται στην Κύπρο. Η εποπτεία της Κεντρική Τράπεζα Κύπρου ασκείται σε ενοποιημένη βάση και σ' αυτήν υπόκεινται τα τραπεζικά ιδρύματα που έχουν εγκαθιδρυθεί στην Κύπρο μαζί με τις θυγατρικές τους εταιρείες και τα υποκαταστήματά τους που δραστηριοποιούνται τόσο στην Κύπρο όσο και στο εξωτερικό.⁴⁵

Τα πιο πάνω αποτελούν τους συνήθεις φραγμούς εισόδου για μια επιχείρηση η οποία θέλει να δραστηριοποιηθεί στην παροχή χορηγήσεων και καταθέσεων στην Κύπρο, οι οποίοι όμως ισχύουν για όλες τις χώρες.

Εντούτοις, οι πιο πάνω αναφερόμενοι φραγμοί εισόδου δεν αποτελούν αποτρεπτικό παράγοντα για την είσοδο νέων οργανισμών στις σχετικές αγορές. Απόδειξη για αυτό αποτελεί η πρόσφατη σχετικά είσοδος της Ancorvia Bank στον τραπεζικό τομέα στην Κύπρο.

Συμπέρασμα

Λαμβάνοντας υπόψη τα πιο πάνω, η Επιτροπή καταλήγει ότι η επιχείρηση η οποία θα προκύψει από την υπό εξέταση πράξη συγκέντρωσης δεν διαφαίνεται να είναι σε θέση να παρακωλύει τον ανταγωνισμό στις σχετικές αγορές.

⁴⁵ www.centralbank.gov.cy

Επιπρόσθετα, λαμβάνοντας υπόψη τα νέα δεδομένα του τραπεζικού τομέα και τα μερίδια αγορά της Τράπεζας Κύπρου, που την κατατάσσουν πρώτη τόσο στις χορηγήσεις, όσο και στις καταθέσεις, η Επιτροπή θεωρεί ότι με την ισχυροποίηση της Ελληνικής Τράπεζας, η αγορά θα επωφεληθεί από ένα ενδυναμωμένο σε μέγεθος τραπεζικό οργανισμό και συνεπακόλουθα αναμένεται να επωφεληθεί και ο ανταγωνισμός στον τραπεζικό τομέα.

Με γνώμονα τα πραγματικά και νομικά δεδομένα, όπως αναλύθηκαν και σκιαγραφήθηκαν και όπως στη λεπτομέρειά τους αναδεικνύονται και βεβαιώνονται από το φάκελο της υπό κρίση συγκέντρωσης αλλά και εφαρμόζοντας τις σχετικές διατάξεις του Νόμου, η Επιτροπή, ασκώντας τις εξουσίες που χορηγούνται σε αυτή σύμφωνα με το Νόμο, κατέληξε στην ομόφωνη απόφαση ότι στην υπό αναφορά συγκέντρωση δεν τίθεται ζήτημα δημιουργίας ή ενίσχυσης δεσπόζουσας θέσης και ούτε παρακώληση του ανταγωνισμού.

Ως εκ τούτου, ενεργώντας σύμφωνα με το άρθρο 22 του Νόμου, η Επιτροπή ομόφωνα αποφασίζει να μην αντιταχθεί στην κοινοποιηθείσα συγκέντρωση και κηρύσσει αυτή συμβατή με τη λειτουργία του ανταγωνισμού στην αγορά.

ΛΟΥΚΙΑ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ
Πρόεδρος της Επιτροπής Προστασίας Ανταγωνισμού